

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

201
A

Alisher Navoiy
nomidagi
O'zbekiston MK

Gazeta 1996-yil dekabrda chiqarib boshlagan ★ Elektron manzil: gazhurriyat@mail.ru ★ www.uzhurriyat.uz ★ 2019-yil 11-sentabr, chorshanba ★ № 30 (1142)

“МЕНИНГ МАШИНАМНИ БЕРИБ ЮБОРИНГ”

(Таниқли ўзбек адиби Одил Ёқубовнинг Шароф Рашидов ҳақидаги эсдаликларидан битиклар)

— Газетангизни кузатиб бораётман, — дедилар у киши. — Ҳар қалай шу орада бир-иккита жиддий танқидий мақола бердингиз. Дадилроқ бўлаверинг. Лозим бўлса, вазирларни ҳам танқид қилаверинг. Фақат чиқшингиз асосли бўлсин. Танқидий мақолаларни эълон қилишдан аввал яхшилаб текшириб кўринг. Катта юрт, тўхмат гаплар ҳам бўлиб туради. Ҳар бир хатни аввал текшириб, ҳақиқат қилинг.

⇒ 4-бет

“КИТОБ ЎҚИГАННИ ТЎРГА ЎТКАРИНГ”

Афсуски, китобсиз яшаб бўлади, деганлар қаттиқ адашган экан. Бир замонлар чинакамга маърифат майдони ҳисобланган, ўзида минг йилларни қаритган маданият унсурларини сақлаб келатган кўҳна Европада кечаётган маънавий таназзулнинг илдизини китобдан йироқлашиб, деб баҳолашмоқда экспертлар.

⇒ 5-бет

“ОЛАМДА ЯХШИ КОҒАЗ САМАРҚАНДДИН ЧИКАР...”

Буюк санъаткор ҳаттот Султон Али Машҳадий шундай ёзиб қолдирган: “Ҳар қанча синасанг ҳам Хитой қоғозидан яхшиси йўқ. Аммо Самарқанд қоғози бебаҳодир. Агар сен ақлли одам бўлсанг, ундан воз кечма, ундаги ёзув раво ва гўзал бўлади. У оддий бўладими, “султоний” бўладими, яхшисини олишга ҳаракат қил”.

⇒ 6-бет

• ЯНГИЛИКЛАР

• ХАБАРЛАР

• ВОҚЕАЛАР

Пойтахтда президент мактаби

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 10 сентябрь куни Тошкент шаҳридаги Президент мактабига ташриф буюрди.

Пойтахтимизда фойдаланишга топширилган, 168 ўринга мўлжалланган мактаб биноси, ётоқхона, 15 ўринли ўқитувчилар меҳмонхонаси юксак даражада бунёд этилди.

Жорий йилда мактабнинг 5-10-синфлари учун ҳужжат топширган 7 мингга яқин ўқувчидан 144 нафари ўқишга қабул қилинди. Канаданинг “Teachaway” ва Буюк Британиянинг “TIC Recruitment” рекрутинг компаниялари билан ҳамкорликда мактабга 30 нафар чет эллик мутахассис танлаб олинди. Бу ерга 72 нафар тажрибали ва малакали маҳаллий ўқитувчи ҳам жалб қилинди. Таълимда STEAM ёндашувига оид дарслик ва ўқув қўлланмалари олиб келинди.

Президент Шавкат Мирзиёев мактабда яратилган шароитлар билан танишди, ўқувчилар ва педагоглар билан мулоқотда бўлди.

Марказ учун янги бино

Сирдарё вилоятининг Ховос туманида аҳоли бандлигини таъминлашга қўмаклашиш маркази янги биноси фойдаланишга топширилди.

Ушбу объектда амалга оширилган қурилиш ва жиҳозлаш ишлари учун 1 миллиард 133 миллион сўм маблағ йўналтирилди. Аҳоли ва марказ ҳодимлари учун барча зарур шароитлар яратилди. 2 қаватли, замонавий марказ 6 та иш кабинети, 1 та фуқаролар учун кутиш зали, 1 та фаоллар зали, кутубхона, маъмурият иш кабинети Шарқ ва Европа усулларида пардозланиб, замон талабиди жиҳозланди. Бинода тўлиқ коммуникация ишлари амалга оширилиб, назорат камералари, алоқа, интернет тармоғига уланди.

“Қизилсой” сув омбори қурилади

Тошкент вилоятида “Қизилсой” сув омбори қурилиши мўлжалланмоқда.

Бундан кўзда тутилган мақсад вилоятнинг Паркент туманида ер ва сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш, сугориладиган ер майдонлари сув таъминотини янада яхшилашдан иборат.

Сув омбори ҳажми 15 миллион кубметр бўлиб, лойиҳани амалга ошириш муддати 2022 йил 1 март эtib белгиланган.

Фермерлар учун қулайлик

Электр энергиясини тежаш мақсадида Жиззах вилояти Фориш туманидаги “LAZZAT KAFOLAT” узумчилик фермер хўжалигига қарашли узумчилик плантациясида бошланган иш якунланди.

Чуқурлик насосини электр энергияси билан таъминлаш учун «Офтоб Нур» компанияси мутахассислари томонидан фотоелектр (кўёш) станциясини ўрнатиш ва ишга тушириш кўзланган эди. Насос қишлоқ хўжалик экинларини доимий сугорилишини таъминлаш учун қудуқдан сув чиқаришга мўлжалланган.

Замонавий қурилма соатига 10 киловатт электр энергияси ишлаб чиқаради. Бир кунда эса 80 киловатт электр энергияси ишлаб чиқариш имкониятига эга. Ойлик электр энергияси ишлаб чиқариш қуввати 2400 киловаттга тенг. Сугориш мавсумида (март-октябрь ойлари) бу рақам 19200 киловатт электр энергиядан ошиб кетади.

Мўҳими, ўрнатилган қурилма харажатлари биринчи йилнинг ўзида қопланади.

Тошкентда электробус!

Тошкент кўчалари бўйлаб 41-йўналиш бўйича Беларусдан келтирилган электробус синнов режимда илк рейсини амалга оширди.

Ушбу янги транспорт тури йўловчиларни кейинги ҳафтадан таший бошлайди.

“Белкоммунмаш”нинг E420 “Vitovt Electro” электробуси атмосфера зарарли чиқиндилар чиқармаслиги, шовқинсизлиги ва соф энергия манбасини қўллаши жиҳатдан афзал. “Яшил транспорт” махсус батареялардан қувватланади.

Батареяларни сўнгги бекатларда 6-8 дақиқа давомида қувватлаш мумкин. Тўпланган энергия 20-25 км. йўлни босиб ўтишга етади.

Ўз мухбирларимиз.

Ўз Ватани, она халқини равнақ топтириш учун ўзини аямасдан меҳнат қилиш: бу — жасорат ва мардлик, бу — она юртга муҳаббат ва садоқат, бу — тўғри тарбия ва амалий намуна демакдир.

Шавкат МИРЗИЁЕВ.

⇒ Эътироф

Янгиладан Ўзбекистон: Истиқболли ойдин йўл

Уч йил!.. Ўта тезкор тараққиёт сари йўл. Илк қадамлар юксак ютуқларга эришиш мумкин эканлигини исботлади. Натижада янгиладан Ўзбекистон тизим вужудга келди. Ўшаши йўқ, аммо намуна-ибрат бўладиган янгиладан Ўзбекистоннинг келажиги томон муҳим қадам ташланди.

Тарих Ҳаракатлар стратегияси истиқболли эканини, Президентимизнинг Ўзбекистон Республикаси Бош вазири лавозимида ишлаган пайтидаги, яъни 2016 йил

сентябрда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги “Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз” деб номланган нутқи янгиладан Ўзбекистон концепцияси таъминотини асосли равишда бошлаб берганини тан олди.

Қисқа давр ичида мамлакатда улкан ўзгаришлар амалга оширилди. 2019 йил 8 июлда “Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг 28 йиллик байрамига тай-

ёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида”ги Президентимиз қарориди ҳам: “Мамлакатимиз тарихида ўчмас саҳифа очган буюк истиқлол туфайли Ўзбекистон ўтган давр мобайнида жаҳон ҳам-жамиятидан муносиб ўрин эгаллаб, миллий тикланишдан миллий юксалиш сари дадил илгарилаб бормоқда...”

Айниқса, охириги йилларда сиёсий-ижтимоий, иқтисодий муносабатларнинг мазмун-моҳияти, жамиятимиз қиёфаси бутунлай

ўзгаргани, бу ижобий ўзгаришлар юртдошларимиз ҳаётида ўз ифодасини топаётгани, халқимизнинг турмуш даражасини, онгу тафаккури, билим ва маданиятини ошириш бўйича қилинган ишларни аниқ далил ва мисоллар, чуқур илмий таҳлиллар ва экспертлик баҳолари орқали мамлакатимиз ва халқаро жамоатчиликка етказиш муҳим аҳамиятга эгадир”, деб қайд қилинган.

3

⇒ Уюшма фаолиятдан

Қадр — инсонни юксакликка кўтаради

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси соҳа фахрийлари, пенсияонер ва ёрдамга мухтаж инсонларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашни дастурий вазифаси деб билади. Жойларда уюшма ва унинг вилоят бўлимлари томонидан фахрийлар иштирокида турли тадбирлар, учрашувлар ўтказилиб, босиб ўтган йўлларини ибрат намунаси сифатида тарғиб этиш орқали ёшларимизда Ватанга муҳаббат, касбга садоқат ҳиссини янада оширишга ҳаракат қилинмоқда.

Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан уюшма ва Республика товар хом ашё биржаси ўртасида тузилган “Дўстлар” клуби амалий ишларда муҳим аҳамият касб этаяпти. Жорий йилда фахрий журналистларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш борасида “Дўстлар”

клуби маблағлари кўмагида Мустақиллигимизнинг 28 йиллик байрамини нишонлаш арафасида жами 107 нафар фахрийлар ва эҳтиёжманд ижодкорлар оиласига 32 миллион 100 минг сўм миқдорида озиқ-овқат маҳсулотлари ва совғалар етказиб берилди.

4

⇒ Ўйлаб кўринг!

Вақт ортидаги бойлик

Зарра — бор-йўғи битта сўз, ammo унда минг бир ҳикмат, минг бир сир, яна биз билмаган, ҳаёлимизга келтирмаган не-не ажойиботлар яширин. Вақт ҳам худди шундай сир-асрорга тўла макондирки, донишманд халқимиз: “Вақт — олий ҳакам”, “Вақтинг кетди — нақдинг кетди”, деган мақолларни беҳуда айтмаганини англаймиз.

3

► Тадбир

Республика ижодкорларини қўллаб-қувватлаш «Илҳом» фонди ва Ўзбекистон Композиторлари ва бастакорлари уюшмаси билан ҳамкорликда уюшма биносига мустақиллигимизнинг 28 йиллигига бағишлаб «Сўз, оҳанг ва тасвир» номли ижодий кеча ўтказилди.

Сўз ва оҳанг ҳамоҳанг

Тадбирда мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган ижодий уюшмалар ўртасида тузилган «Дўстлар клуби» аъзолари, санъаткорлар, ёшлар ва оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Ўзбекистон Композиторлари ва бастакорлари уюшмаси раиси Рустам Абдуллаев, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раисининг биринчи ўринбосари Минхожиддин Мирзо, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси раиси Садулла Хакимов, Ўзбекистон Театр ар-боблари уюшмаси раиси Ёқуб Аҳмедовлар ўз нутқларида юртимизда адабиёт, санъат, расомчилик ва журналистика соҳасини қўллаб-қувватлаш бўйича амалга оширилган давлат миқёсидаги ижобий ўзга-

ришларни алоҳида таъкидладилар.

Тадбирда мамлакатимиз мустақиллигининг 28 йиллиги арафасида Президентимиз фармони билан давлатимизнинг фоксак мукофотида сазовор бўлган ижодкорлар муборакбод этилди. Тўрт нафар ёш ва маҳоратли бастакор ҳамда хонандалар Ўзбекистон Композиторлари ва бастакорлари уюшмаси аъзолигига қабул қилинди. Уларга уюшманинг гувоҳномалари тантанали равишда топширилди.

Жобир РАЗЗОҚОВ.

► Касбга меҳр қўйганлар

Қадрдон ота уйим, мунис онам, ҳовлимиз четидаги тандир, иссиқ нонга сариёғ қорилган янчмиш... Бу манзара, соғинч ҳисси, тандир тафтидек қайноқ меҳр ўти қалбимда ҳамisha ловуллаб туради.

Кишлоғимизга кириб борар эканман, яна шу ҳис чулғаб олди. Куёш тафти кетиб, келинлар ҳовлига сув сепиб, сўрига жой ҳозирлай бошлаган паллада қишлоқ бошидаги кўчага кириб келдим.

Хориждан ҳам харидор бор...

— Она қизим, эсон-омон бормисан? — деган овоздан бир зумда ҳаёлимни йғиштириб олдим. Меҳридин Бердиев — донги кетган тандирсоз уста менга қараб жилмайиб турарди.

— Ассалому алайкум, ўзингиз омонмисиз?

Биз Навоий вилояти, Хатирчи туманидаги «Тошқулоқ» маҳалласида яшаймиз. Уйчага суҳбатлашиб кетдик.

Меҳридин ака қарийб 35 йилдан буён тандир ясади. Бугун атрофига шогирдларини йиғиб, кулчиликнинг нодир намунаси — соз тупроқдан тандир ясаш сирларини ўргатиб келмоқда.

Уйимизда ҳам улар ясаган тандир бор. Унда онажоним мазали нонлар ёпадилар. Умуман қаерда бўлмайин хар сафар дастурхонга нон келганида содда ва самимий инсон Меҳридин ака ясаган тандирлар қўз олдимдан ўтади.

— Тандирни асраш керак. «Одам озгидан бузилади», дейди халқимиз, тандир ҳам шундай: озгидан бузилади. Яхши келин тандир озгига қосовни тирамайди, тандир бошига қопқонини қаттиқ урмайди. Авайлаб ишлатилган тандир 10-15 йил, ҳатто ундан ҳам кўпига чидайди, — дейди Меҳридин ака. — Тайёр тандирни ўрнатишда катта гап бор. Унинг хар ерига лойни чаплаб ташламасдан авайлаб тоза-покиза суваш зарур.

Устанинг таъкидлашича, битта тандирни ясаш учун 6-8 соат вақт кетади. Сўнг уни сояда сақлаш, офтобда қуриштиш учун 3-4 кун керак бўлади.

Тандир яшанинг ҳам ўзига хос сир-асрори бор. Дастлаб соз тупроқ танабб олиниб, сув билан аралаштириб, хамир ҳолатига келгунча қорилиди. Тайёр бўлаётган лойга юнг ва махсус майдаланган сомон қўшилиди. Лой оёққа ёпишмайдиган ҳолга келгач, суви қочирилади.

Тайёр бўлган лойни бироз тиндириб қўйиб, аста-секин тандир қуришишга келтирилади. Ўнг қўлда «тап» билан қаттиқ урилса, чап қўлда «шап» билан унга жавоб қайтарилади (Меҳридин аканинг айтишича, «лоя-хамир»ни урганда чиқадаган «тап-шап» товуши туфайли шундай аталар экан). Кейин тандир тик қилиниб саваланаверади-саваланаверади, натижада пишиқ ва мустаҳкам бўлади.

Тандирнинг пастки қисми тайёр бўлгандан кейин унга қулоқ қисми ўрнатилади. Сўнг сояда бир муддат туради. Икки-уч соатдан кейин тандир тагига мослаб, ички ва ташқи томони бирдек қуриши учун, тўртта гишт қўйилади. Қарабсизки, уч-тўрт кунда офтобда яхши қотади. Шундан сўнг, тайёр тандирни бозорга чиқариб сотиш мумкин. Харидорларнинг айтишича, Меҳридин уста ясаган тандирлар пишиқлиги билан ажралиб туради, шу боис доим бозори чақон.

— 2008 йили Меҳридин акадан тандир олганман. Халигача ўшанда нон ёпаман, — дейди кишлоқдошимиз Гулноз Қурбонова. — Ҳафтасига уч-тўрт мартаба нон ёпган кунларим бўлади. Нонга кесак ёпишмайди, тандир тез қизариб, тез оқариб. Бугун яна янги тандир олгани келди. Ўғлимни уйлантириб, уларга янги ўчоқ-айвон қуриб бермоқчимиз.

Хатирчи иклимида етти хил тупроқ мавжуд бўлиб, уларнинг атиги икки туридангина кулчиликда фойдаланиш мумкин. Деҳқончиликда мўл ҳосил берган, қурилишда асқотган тупроқдан тандир асаб бўлмайди. Тандирсозлик кишидан катта сабр, меҳнат ва эътиборни талаб қилгани учун ҳам кўпчилики бу ишга ўзидан куч топавермайди.

Бугун Меҳридин аканинг ўғли Фарход Бердиев ҳам тандирсоз уста.

— Олти-етти йил бошқа соҳада ишладим. Барибир пешонамизга тандирсозлик битилган экан. Шўж-ки, ҳалол меҳнат қилиб, रिэк топиш насиб этди, — дейди Фарход ака. — Тандирларимиздан фойдаланган одамлар касб-коримизга барики тилганида меҳнатимиз самара бераётганидан мамнун бўлаемиз. Ҳозир нафақат тумандошларимиз, балки Қозоғистон, Россия ва Украина мамлакатларида ҳам тандирларимизни олиб кетишмоқда.

Ха, ҳалол меҳнатга нима етсин. «Меҳнатдан келса бойлик, турмуш бўлар чиройлик», дейди доно халқимиз. Зотан, азалий қадриятларимизни ана шундай ҳалолқўл хунарамандлар авлоддан-авлодга етказишди.

Дилобар МАМАТОВА.

► Журналист суриштируви

... Гурланлик фермер Ўрол Раҳимовнинг ғалати феъли бор. Сўзидан кўпинча қалампирнинг ҳиди келади. «Айбга буюрманг, умримиз дала-даштда, совуқ шамоллар бағрида ўтаяпти. Шу боис сўйлар сўзимиз ҳам бир мунча дағал, ҳатто кўполроқ ҳам туюлиши мумкин», дейди у қусурини тан олиб.

Кутилмаганда, ҳаётининг каттагина қисмини шундоғам адолат ҳамда ҳақиқат талашган кўйи ўтказиб келаётган Ўрол Раҳимов, афсуски, бу йил ҳам бир қалтис вазиятга рўбарў келди.

Чалкаш қарор
низога
олиб келди

Келинг, гапни индаллосидан бошлайлик. Туманда қишлоқ ҳўжалик субъектларига қарашли ер майдонларини мақбуллаштириш ҳаракати бошланган чоғда, ер масаласидаги ортиқча гап-сўздан безган, «Дўсим-Раҳим» фермер ҳўжалиги раҳбари Ў.Раҳимов деҳқончилик фаолияти йўналишини чорвачилик соҳасига ихтисослаштиришда амалий ёрдам кўрсатилишини сўраб Гурлан тумани ҳокими номига ариза ёзди. Аввалига, ариза туман ҳокимияти томонидан тўлалигича қаноатлантирилмади. Аксинча, Гурлан тумани ҳокимлиги фермер ҳўжаликларига қарашли ер майдонларини ҳокимлик заҳирасига олиш ва мақбуллаштириш дастури асосида қайта рўйхатдан ўтказилиши кутилаётган танловда иштирок этишини таклиф қилди. Фермер Ў.Раҳимов яна ёзма мурожаат қилди.

Фермерлик субъектлари ер майдонларини мақбуллаштириш жараёнида туман ҳокимлиги қошида тузилган комиссиянинг беҳаловат иш кунлари бошланди. Комиссия қошидаги туман қишлоқ ҳўжалик бўлими, туман ер тузиш ва кадастр идораси мутасаддиларидан иборат гуруҳ ишни «хаш-паш» дегунча поёнига етказди. Комиссия ҳулосаси асосида тайёрланган қарор 2019 йилнинг 28 январидан туман ҳокими А.Салаев томонидан имзоланиб, қонуний кучга кирди. Қарорга мувофиқ «Дўсим-Раҳим» фермер ҳўжалиги ихтиёрига жами 108,5 гектардан иборат ер майдони 49 йил муддатга ажратиб берилди.

Туман ҳокимининг бошқа бир қарорига кўра эса муқаддам Ўрол Раҳимовга қарашли ҳўжаликнинг 649 ва 652-контурдаги 11,7 гектардан иборат ерни Маҳмуд ҳожи Олламов бошлиқ «Гурлан ҳосил» қишлоқ тадбиркорлиги субъектига олиб беришга қарата чиқарилган ҳоким қарори бирмунча вақт ижросиз қолди. Оқибатда 11,7 гектардан иборат мазкур далада 2019 йили етиштирилаётган пахта ҳосили учун буюртмачи билан «Гурлан ҳосил» фермер ҳўжалиги ўртасида контрактация шартномаси тузилмади.

Оқибатда оғирлик яна туман ҳокимлиги ва қишлоқ ҳўжалик бўлими гарданига тушди. Баҳор ўрналаб қолганда, мазкур далада ҳосил етиштириш юзасидан контрактация шартномаси тузилмагани уларни шошилтириб қўйди.

Шошган ўрдақ думи билан сузар, деган нақлда жон бор. Бу ҳол шартномавийлик масаласи атрофида бўй кўрсатган нохуш вазиятда аққол кўринди. Мутасаддилар яна қонунийликка зид йўлни танлашди. Туман ҳокимлиги Ўрол Раҳимовдан унинг қўлидан кетган 11,7 гектар майдон учун пахта етиштириш бўйича контрактация шартномаси тузишни талаб қилди. Фермер таклифи рад этди. Аммо у қайта-қайта қилинган талаб ва сўровлар натижасида шартномани имзолади. Шартномага мувофиқ 649 ва 652-контурдаги 11,7 гектар ерда пахта етиштириш ва ҳосилини буюртмачи «Гурлан пахта тозалаш» АЖга топшириш мажбурияти «Дўсим-Раҳим» фермер ҳўжалиги зиммасига тушди.

Фермер Ў.Раҳимов юқорида айтиб ўтилган сана, яъни 7 апрель куни эрта тонг яхши ният-далага отланиб, чигит экиш ишларига бош-қош бўлди. Иш пешингача тўхтамади. Аммо далага Маҳмуд ҳожи Олламов бошлиқ ернинг «янги» эгалари келишди. Бу ер уларга тегишли эканини айтишди. Ў.Раҳимовдан уруғ қадаётган далани тарк этишни талаб қилишди. Аввалига Ўрол Раҳимов гарансиб қолди. Ниҳоят ўзига келгач, юзага келган нохуш вазиятни бартараф этишда ёрдам

ҳўжалик пахта ҳомишеси тайёрлаш контрактация шартномасини 2016 йили 143,3 фоиз, 2017 йили 115,1 фоиз, 2018 йили 103,4 фоиз қилиб адо этган. Бугдой ҳосили етиштириш соҳасида олинган мажбуриятлар эса 2016 йили 110,2, 2017 йили 118,6, 2018 йили 111,4 фоизга уддалангани кўрсатилган. Савол туғилиши табиий, қарор талаби нега бузилди? Журналистик суриштирувимиз давомида ушбу жўяли саволнинг аниқ жавоби топилмади.

Мудҳиш воқеа эса чигит экиш мавсуми, аниқроғи, шу йилнинг 7 апрель куни рўй берди. Аввалига «Дўсим-Раҳим» фермер ҳўжалиги қарашли сатҳи 11,7 гектардан иборат ерни Маҳмуд ҳожи Олламов бошлиқ «Гурлан ҳосил» қишлоқ тадбиркорлиги субъектига олиб беришга қарата чиқарилган ҳоким қарори бирмунча вақт ижросиз қолди. Оқибатда 11,7 гектардан иборат мазкур далада 2019 йили етиштирилаётган пахта ҳосили учун буюртмачи билан «Гурлан ҳосил» фермер ҳўжалиги ўртасида контрактация шартномаси тузилмади.

Оқибатда оғирлик яна туман ҳокимлиги ва қишлоқ ҳўжалик бўлими гарданига тушди. Баҳор ўрналаб қолганда, мазкур далада ҳосил етиштириш юзасидан контрактация шартномаси тузилмагани уларни шошилтириб қўйди. Шошган ўрдақ думи билан сузар, деган нақлда жон бор. Бу ҳол шартномавийлик масаласи атрофида бўй кўрсатган нохуш вазиятда аққол кўринди. Мутасаддилар яна қонунийликка зид йўлни танлашди. Туман ҳокимлиги Ўрол Раҳимовдан унинг қўлидан кетган 11,7 гектар майдон учун пахта етиштириш бўйича контрактация шартномаси тузишни талаб қилди. Фермер таклифи рад этди. Аммо у қайта-қайта қилинган талаб ва сўровлар натижасида шартномани имзолади. Шартномага мувофиқ 649 ва 652-контурдаги 11,7 гектар ерда пахта етиштириш ва ҳосилини буюртмачи «Гурлан пахта тозалаш» АЖга топшириш мажбурияти «Дўсим-Раҳим» фермер ҳўжалиги зиммасига тушди.

Фермер Ў.Раҳимов юқорида айтиб ўтилган сана, яъни 7 апрель куни эрта тонг яхши ният-далага отланиб, чигит экиш ишларига бош-қош бўлди. Иш пешингача тўхтамади. Аммо далага Маҳмуд ҳожи Олламов бошлиқ ернинг «янги» эгалари келишди. Бу ер уларга тегишли эканини айтишди. Ў.Раҳимовдан уруғ қадаётган далани тарк этишни талаб қилишди. Аввалига Ўрол Раҳимов гарансиб қолди. Ниҳоят ўзига келгач, юзага келган нохуш вазиятни бартараф этишда ёрдам

бирини тасдиқламайди. Оғир жароҳатга дучор бўлган Миржалолнинг ўзи эса орадан салкам 5 ой вақт ўтса-да, кучли оғриқ баданини то ҳануз тарк этмаганидан шикоят қилади...

... Туманнинг қоқ маркази — ҳокимлик ва собиқ «Кенгашлар уйи» олди майдонида ўша куни содир бўлган мудҳиш воқеа бўйича терговни Гурлан туман ИИБ терговчиси капитан К.Бобожонов олиб борган, судга тақдим қилинган ҳулосани эса Гурлан туман прокурори, адлия кичик маслаҳатчиси Ш.Исмаилов тасдиқлаган. Ҳулосадаги фактларга кўра, воқеа содир бўлган куни Ў.Раҳимов билан изма-из Маҳмуд ҳожи Олламов ҳам ўғли Муҳаммад Кенжаев ва турмуш ўртоғи Феруза Эримматова ҳамроҳлигида туман ҳокимлигига келишган. Орадан кўп вақт ўтмай, Муҳаммад билан бино ташқарисида қолиб отасини пойлаётган Миржалол ўртасида ўзаро келишмовчилик рўй берган. Яъни, катталар орасидаги можа-

ро фарзандлар ўртасида давом этган. Ўзаро зиддият оқибатида М.Кенжаев ёнидаги йиғма чўнтак пиюзи олиб М.Раҳимовнинг кўкрак қафасига сангани айтилади.

Тергов тиббий экспертиза натижаларини ҳисобга олиб, амалдаги йилнинг 7 — 13 апрель, 23 апрель — 2 май, 14 — 20 май кунлари жами 22 кун мобайнида Миржалолнинг туман шифохонасида даволангани,

унинг уч кунини шифокорларнинг алоҳида назорати остида — жонлантириш бўлимида ўтказгани, беморга ҳақиқатан ҳам енгил даражада тан жароҳати етгани, соғлигининг эса 6 кундан ортиқ, 21 кундан кам муддатга бузилгани қайд қилинган.

Жиноий ишлар бўйича Гурлан туман суди биносидан судья Б.Якубов раислигида қўрилган иш бўйича М.Кенжаевнинг жабрланувчига етказган зарарни қоплагани ҳамда 11,7 гектар саҳни 2 та даласи «Дўсим-Раҳим» фермер ҳўжалигига қайтариб берилгани инobatга олиниб, инсон соғлиғи ва дахлсизлигига очикдан-очик тажовуз қилган М.Кенжаевга нисбатан туман суди Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг қасддан баданга енгил шикаст етказишга оид 109-моддаси 2-қисми бўйича малакаланган. Айбланувчи М.Кенжаев ахлоқ тузатиш ишлари жазосига ҳукм қилинди.

Жабрланувчининг айтишича, ушбу мудҳиш воқеа Маҳмуд ҳожи Олламовнинг иштирокида содир этилган, жараёни унинг ўзи бошқарган. Тергов эса бу ҳолини эътибордан четда қолдиргани, гувоҳларнинг иштирок этмагани, яъни уларнинг билдиргилари инobatга олинмагани ажаблантирарли ҳол.

Тўғрироғи, тергов суриштируви жараёнида айбланувчининг гувоҳлари қақилрилган. Воқеани ўз кўзи билан кўрган бошқа гувоҳлар, чунончи, туман марказидаги «Зиёкор» маҳалласида яшовчи фуқаро Манзура Пайзуллаева (Раҳимовлар оиласига яқинлиги йўқ) ва «Саҳд» маҳалласида истиқомат қилувчи Хамро Худойбергановнинг (ушбу фуқаронинг ҳам Раҳимовлар хонадонига яқинлиги йўқ) кўрсатмалари мутлақо эътиборга олинмаган. Жабрланувчи М.Пайзуллаева ва Х.Худойбергановларнинг тушунтириш хатларини улардан олдиқ.

Агар ушбу гувоҳликлар асл ҳақиқатни ифодаласа, мазкур жиноий қилмишининг сабабчиси негадир тергов ҳулосасида тилга олинмади. Суд жараёнида ҳам М.Олламовга ҳеч қандай жазо тайинланмаганига тушулмаллик.

Туман ҳокимлиги, комиссияси аъзолари, қишлоқ ҳўжалик бўлими, ер тузиш ва кадастр идораси масъуллари ўзлари йўл қўйган қусур шу билан тугашиши ишонч шармикин? Бизнингча, тергов-суриштирув ишлари ҳоли олиб бориладган, суд ўз кўзи билан кўрган гувоҳларнинг билдиргиларини инobatга олганда ва асосий айбдорни ҳам топиб, унга нисбатан жазо қўлланилганда орадаги низо барҳам топган бўларди...

Абдулла СОБИРОВ,
«Hurriyat» муҳбири.

Янгиланаётган Ўзбекистон: Истиқболли ойдин йўл

Бугун мамлакатда саноат, ишлаб чиқариш, қурилиш соҳаларида тўб бурилиш, кўза ташланарли ўзгаришлар бўлаётган, халқ фаровонлиги йўлида зарурий чоралар амалга ошириллаётган бир пайтда, албатта, тўғри йўналиш илмий-назарий ва таҳлилий ҳамда амалий истиқболли режалар, бир сўз билан айтганда, янги — юксалиш таълимоти вужудга келгани аён бўлди. Замон нуқтаи назаридан олиб қаралса, Ўзбекистонда тарихий ўзгаришлар содир бўлаётган, энг муҳими, бундан бир лаҳзалик деб бўлмайди. Балки, таълимот дастурининг дастлабки натижалари десак тўғри бўлади.

Таъкидлаш жоизки, Президентимиз кейинги йилларда мамлакат аҳлини улкан фидойилик, яъни ватан келажаги, юрт равнақи учун меҳнат сафарбарлиги сари чорлади. Оммавий ахборот воситалари орқали бунёдкорлик соҳасида эришилган ютуқлар, ҳатто фермер хўжалиқларининг ҳам четга экспорт салоҳияти ортиб бораётганига ўзимиз гувоҳимиз. Бу бор гап. Чунончи, бир сафар Юртбошимиз аскарларимизнинг машқ майдонларида бўлганларида, уларга қараб: **“Хар бирингиз ўқилмаган бир китобсиз”,** деганларини қанча кўп шарҳласак, шунча камдек туйилаверади...

Ўзбекистон — бепоеён мамлакат! Вилоятларда раҳбарлар билан мулоқот чоғида муҳтарам Президентимиз: **“Тарихимизни яхши билмаймиз, ўрганишимиз керак, чуқур билишимиз керак”,** деган гапни такрор-такрор айтади. Давлатимиз раҳбари даъвати ҳар биримизнинг она тарихимизга бўлган қарашимизни тубдан ўзгартирди. Халқаро анжуманларда миллатимиз ўтмиши, бугуни ва эртаси хориқлик экспертлар иштирокида муҳокама этилиши дунё аҳлининг Ўзбекистонга муносабатини ўзгартирди. Энди улар юртимизга тарихи қудратли, бугуни умидли ва ишончли, эртаси буюк давлат сифатида қарай бошлады.

Ўзбекистон барча соҳаларда тараққиётнинг янгилаш палласига кирди. **“Эртанги кун бугундан бошланади”,** — пурмаёно го! Шундай экан, энг муҳими, ганимат кунларни қадрига етайлик. Ҳаракатлар стратегиясининг бешта, энг муҳим устувор йўналишлари (2017-2021 й.й.)ни талаб даражасида амалга оширсак, Ўзбекистонни ўта ривожланган дав-

латлар қаторидан жой олишини таъминлаймиз. **“Халқ билан мулоқот, одамларнинг орзу-интилишлари, дарду ташвишлари билан яшаш давлат сиёсати даражасига кўтарилаётган бугунги кунда ҳар бир оммавий ахборот воситаси чинакам мулоқот майдонига, эркин фикр минбарига айланган тақдирдагина биз ўз олдимизга қўйган мақсадларга эриша оламиз”,** деган Президентимиз.

Давлатимиз раҳбарининг **“Халқим бахтли бўлса, оддий фуқаро сифатида мен ўзимни бахтли ҳис қиламан!”** деган гапи халқимизнинг фаровон турмуши томон қўйилган қадам бўлди. Шавкат Мирзиёевнинг кенг камровли, қатъиятли, узоқни кўзлаган параметрлари, янги Ўзбекистоннинг инновацион лойиҳалари, асосида хориж инвестициясининг кириб келиши тўғрисида таҳлилий мақола-лар марказий ва хориқий матбуотда ёритилаётган. Тўлиқ ва тағ-заминга асосланган тараққиётнинг тўб бурилиши ҳақида хориқлик ҳамкасбларнинг нуфузли газеталарида, журналларида ва электрон матбуоти орқали ўқиямиз.

Мисол учун, **“Халқ сўзи”** газетасининг 2018 йил 28 декабрь сониди **“Эътироф”** руқни остида Президент Шавкат Мирзиёевни **“Йилнинг хориқий давлат арбоби”** деб таъинлагани ҳақидаги хабарини ўқиб, шахсан ўзим жуда қувондим. Туркиядаги нуфузли **“Tugcomoney”** нашрининг йиллик рейтингда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев **“Йилнинг хориқий давлат арбоби”** дея эътироф этилгани ҳақида Истанбул шаҳрида Туркия Буюк Миллат мажлиси раиси Бинали Йилдирим, Истанбул шаҳри ҳокими Мевлют Уйсал ҳамда мамлакат ҳукумати, парламенти, жамоатчилик ва ишбилармон доира вакиллари иштирокида ўтказилган тантанали маросимда эълон қилинган юксак эътирофга лойиқ, Шавкат Мирзиёев Ўзбекистоннинг Туркия ҳамда Марказий Осиё мамлакатлари билан сиёсий ва иқтисодий алоқаларини сезиларли даражада мустаҳкамлашдаги буюк хизматлари ҳамда муҳим амалий ҳиссаси, шунингдек, Океанорти, Европа ва Осиё минтақасида ва унинг атрофида ҳамкорликни сезиларли даражада жонлантиргани учун ана шундай юксак эътирофга сазовор бўлди.

Хориқлик журналистлар ўзларининг

танқидий-таҳлилий мақола ва хабарларида таънч нуқтани муҳтарам Президентимизга қаратганидан ҳамда жўяли хулосалар бергани кишида мамнулик ўйғотади. Ўрни келганда, бироз бўлса-да, очигини айтийлик, биз матбуотчилар ҳамон материалларимизда ҳадиксираб, қўрқиб-писиб, **“дедилар”** шаклида ёзамиз. Ваҳоланки, Президентимизнинг мамлакат тараққиётидаги кескин ислохотлар ҳамда бурилиш жараёнларини бошлаб берганларига уч йил бўлди. Қисқа вақтда шундоқ оламшумул ўзгаришлар содир бўлдики, айрим хориқлик журналларининг чиқишларида ҳам қайд этилмоқда. Бу бошланғич, деб ўйлайман.

Шу ўринда Американинг **“Forbes”** журналидаги Мелик Кайланнинг мақоласида: **“Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев — ислохотчи, ўз мамлакатини иқтисодий тақдири”ни яхшилаш бўйича аниқ ва тушунарли стратегияга эга шахс. Ўзбекистон раҳбари қисқа муддатда мамлакат келажагини яхши томонга ўзгатиришга эришди — маҳбустларни озодликка чиқарди, мамлакатда хориқий ОАВ фаолият юртишига рухсат берди, республикани ташқи савдо ва инвестициялар учун очди. Мамлакат раҳбарияти юқори малакали кадрларни тайёрлашга катта эътибор қаратмоқда. Ўзбекистон Президенти хорижда таълим олган ёш мутахассисларни раҳбарлик лавозимларига тайинлади, мамлакатда коррупцияга қарши фаол кураш олиб боришмоқда”,** деб ёзади.

Жаҳон илм-фани бизнинг катта ва юксак мўлжалимиз Ҳаракатлар стратегиясининг дастурий кўрсатмаларига асосланган ҳолда Ўзбекистонни ўта ривожланган давлатлар қаторидан жой олишини таъминлаш — бош мақсадимиз бўлиб қолади.

Шавкат МИРЗИЁЕВ.

2017 йили ёзда **“Московский комсомолец”** газетаси лугатига Шавкат Мирзиёев ҳақида **“Талабчан”,** деган атамани олиб кирди. Бу гапни нега биз матбуотчилар, жамиятшунослар, олимлар, ёзмадик, айтмадик?

Иқтидорли, салоҳиятли, давлат ва жамият тараққиётига, муҳтарам Президентимиз қатъий қарашлари нуқтаи назаридан, бироз бўлса-да, шарҳ берувчилар йўқмиди?..

Умуман олганда, ҳозирги пайтда Президентимиз Шавкат Мирзиёев — эзу юрт обрў-эътибори, миллат ва халқ тарафдори ҳамда Ўзбекистон мамлакатининг ақл-идроки ва кўзгуси, деган таъкид жаҳон миқёсида тан олинаётган, эътироф этилаётган.

Президентимизнинг ўтган уч йил мобайнида Ўзбекистонни тўб бурилишнинг ҳал қилувчи палласига олиб киришда: **“Мен билимимга, салоҳиятимга, тажрибамга ва халқимга ишонаман”,** деган мардона гаплари замирида халқнинг фаровон ва тинч-осойишта яшашига қаратилган **“рози қилиш”** бош ғояси турибди. Шу қутлуғ қисқа даврда мамлакатимиз тараққиётини таъминловчи ўнлаб, юзлаб инновацион лойиҳалар илгари сурилди ва белгилаб берилган бешта Ҳаракатлар стратегиясига асосланган устувор йўналиш — **Ўзбекистонни ўта ривожланган давлатлар қаторидан ўрин олишига** даъват этади.

Президентнинг бой ва бебаҳо ҳамда боқий ғоялари халқимиз онгушурига қанчалик тез етиб борса, мазмун-моҳиятини ўзлаштиришлари осон кечади. Бу эса уларнинг меҳнат фаолиятига ижобий таъсир кўрсатишга шак-шубҳа йўқ. Демак, тезкор нашрларга эътиҳ борлигидан келиб чиқиб, тожик, қозоқ, рус, корей, туркман, қирғиз, қорақалпоқ, татар, инглиз тилларида кичик илова сифатидаги нашр нусхаларини кўпайтириш

вақти келди. Шунингдек, Марказий-расмий нашрлар аҳоли тафаккури, менталитети ва ўзлигига таъсир кўрсатишда асосий омил экан, бунинг учун оммавий ахборот воситаларини қучайтириш ҳамда ададини кескин ошириш лозим бўлади. Ушбу мулоҳазани ишлаб чиқаришга жорий қилиниши эса унинг самарадорлиги талаб даражасида давом этишини таъминлайди.

Йигирмага яқин телеканалимиз ва 80 дан ортиқ эфир тўлкинлари бор. Шунингдек, марказий-расмий нашрлар фаолият юртиб турибди. Улар орқали Республика маънавият ва маърифат маркази ходимлари, мутахассислар, олимларимиз шарҳлари, ғоявий-мафкуравий мақолаларнинг йиллаб эмас, ҳар ойда, ҳар ҳафтада тайёрланиб тарқатилиши, жонли мулоқотлар, ваъзхонликлар, асосан кўзланган мақсаднинг изчил давом этиши пировард мақсадимиз — осойишта, тинч-тотув яшашимиз, фидокорона меҳнатга бўлган сафарбарликни юзага келтиради. Бир сўз билан айтганда, Президентимиз ғояларини муҳассас этиб, Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятидаги нуфузли ўрни ва ролини белгилашда ҳал қилувчи омилга айланади.

“Бугунги кунда Ўзбекистон ўтмиш сарқитларидан халос бўлиб, янги тараққиёт йўлидан бормоқда”. “South China Morning Post” газетасида (Хитой) чоп қилинган мақола шу жумла билан бошланади. Газетада эътироф қилинишича, Президент Шавкат Мирзиёев ўтмишда йўл қўйилган ҳатоларни бартараф этиб, кўплаб танқидларга учраган тақиқларни бекор қилди, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига доир қатор амалий чора-тадбирларни ҳаётга татбиқ этаётган. Яйниқса, республиканинг халқаро майдондаги имижига тубдан ўзгариб, унинг қўшни давлатлар билан алоқалари яхшиланди. Натижада иқтисодий модернизация ва либерализация жараёнлари изчил кечгани ҳолда, мамлакатга хориқий сармоялар оқимида **“портлаш эффекти”** юз берди. Республиканинг барча ҳудуди бугун улкан қурилиш майдонига айланди, ҳамма жойда янгидан-янги саноат корхоналари, савдо ва кўнгилолчар марказлар ҳамда бошқа турли объектлар бунёд этилмоқда. Аҳоли фаровонлиги ва юксалиши ҳамда харид қобилиятининг ортиши мамлакатда ички ишлаб чиқариш ва хизматлар ҳажмининг бир неча баробар ўсишига сабаб бўлди.

“Open Democracy” электрон порталида (АҚШ) Ўзбекистонда аёллар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида

кечаётган ижобий ўзгаришлар ҳақида мақола чоп этилди. Таҳлилий Дарина Солод (**Darina Solod**) 2016 йили Шавкат Мирзиёев Президент лавозимига сайлангандан сўнг мамлакатда бу йўналишда кенг қамлаб чора-тадбирлар бошлангани, жумладан, қатор қонун ва қарорлар қабул қилинганини ёзади.

Хориқлик матбуот ходимларининг ҳар бир чиқишлари Президент танлаган йўл — янги Ўзбекистоннинг стратегик истиқболдан, унинг нуфузи ва обрўси, шаъни-шавкати ошиб боришидан сўз юритади. Ҳиндистон Республикаси Бош вазири Нарендра Моди шундай қайд қилган: **“Президент Шавкат Мирзиёевнинг дадил қадами ва амалга ошираётган ислохотлари туфайли Ўзбекистон эскича қарашлардан воз кечиб, замонавийликка қараб интиляпти. Бу мамлакат раҳбарининг етакчилиги ва узоқни кўра билиш қобилияти натижасидир. Бундан тўла олқишлайман ва муваффақиятлар тилайман”.**

Ўтган йил декабрь ойининг учинчи декадасида мамлакат раҳбарининг Олий Мажлиси Мурожаатномаси — **“Биз бугун кўпмиллатли халқимизга, барчамизнинг умидимиз ва суянчимиз бўлган ёшларимизга ишониб, марра-ни катта олмақдамиз.”**

Азиз фарзандларимиз, набираларимиз бахтини, камолини ўйлаб, эл-юртимизнинг, халқимизнинг ёруғ келажагини кўзлаб олдимизга улкан вази-фалар қўймоқдамиз.

Янги Ўзбекистон тараққиётига ҳисса қўиши — Яратганнинг ўзи бизга берган тарихий имконият, десак тўғри бўлади.

Барчамиз бундан чуқур англашимиз, қадрига етишимиз зарур! — асосида: **“Ўзбекистон сўнги йилларда иқтисодийнинг аввалги ривожланиш моделидан сезиларли даражада узоқлашиб, барча соҳани, жумладан, қишлоқ хўжалиги, тоғ-кон саноати ва тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқариш тармоқларини диверсификация қилишга алоҳида эътибор қаратмоқда. 2016 йили Президентликка сайланган Шавкат Мирзиёев мамлакатдаги ўзгаришларнинг асосий драйверига айланди”,** деган фикри АҚШнинг **“CNBC”** телеканали берди.

Ишончим комил, келахатки кўзлаб қилинаётган мамлакат тараққиётининг умумий принциплари йиғиндиси, мажмуи — яхлит улкан ўзгаришларни вужудга келтиради, янгилаётган, ўзгараётган Ўзбекистоннинг мақсадли асосини яратди.

Карим НОРМАТОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Ички ишлар вазирлиги Академияси
профессори,
тарих фанлари доктори.

Вақт ортидаги бойлик

Имом Бухорий, Мусо Хоразмий, ҳазрат Алишер Навоий, Бобур Мирзо, кўйин-гки, барча улўғларимиз ВАҚТ-ни инсон манфаати, юрт равнақи йўлида ўзларига **“бўйсундириб”** яшаганлар, ҳатто Ойбек домла ҳам вақтни энг олий имкон бешиги, деб билган. Айтишларича, бир дақиқа ҳам вақтини бекорга ўтказмаган. Билъакс, Вақт масаласида буюк аждодларнинг ҳаётларида на-зар солар эканмиз, бир-биридан ҳайратланарли воқеаларга дуч келамиз. Агар уларнинг ҳар бири ҳақида ҳикоя қилсак, кунлар етмайди. Бир мисол. Абу Райҳон Беруний оғир хаста бўлганда қози кўргани келади. Ҳаёт билан видолашаётган олим қозидан **“Меросларни нотўғри бўлиш ҳақидаги айтганларингизни такрорлаб беринг”,** дея илтимос қилади. **“Шу ахволда-я?!”** — деди қози унга юраги ачишиб. Абу Райҳон Беруний эса: **“Мен учун**

бу масалани билмай ўтиб кетишдан кўра, қилиб ўтиб кетиш афзалроқ!” — деди бошини кўтариб. Буюк қомусий олимнинг ўлим олди бу жасорати заминиди **“Бешикдан қаб-рчага илм изла”,** деган ҳикмат ётади. Ноилж қолган қози масалани баён этгач, хайрлашиб кўчага чиқди ва ҳаял ўтмай, ортидан оила аҳлининг йиғини эшитилди...

Ҳаёт ҳақиқати ана шундай: Абу Райҳон Беруний — буюк олим сўнгги нафасида ҳам илм ўрганган эди. Бу биз учун, бугунги ёшлар учун жуда катта сабоқлардан бири эмасми?! Фиж-ғиж илмлар, ихтиролар, буюк кашфиётлар ҳазинаси бўлмиш компьютерни **“дўст”** тутиш ўрнига ундаги турли-туман, керакли-кераксиз, маза-матрасиз фильмлар, олди-қочди, бачкана сўхбатлар; отиш, ўлдириш каби жанг ўйинларига берилиб кетиб, ўзини унутиб қўйган ва ўз-ўзига душманлик қилаётган,

аниқроғи, тўғри йўлдан адашаётган ўсмир учун ҳам биллур сабоқ, десак, хато бўлмас! Ёки ўз Ватани ободлиги, истиқ-қоли учун хизмат қилиш ўрнига, аллақандай ўзга маконларни орзу қилиб, чўнтагини текин маблағ билан қапайтиришни орзу қилаётган баъзи хомхал ёшлар учун ибрат мактаби эмасми бу!

Кўринадики, вақт масаласи шунчаки оддий гап эмас, унинг замирида инсоннинг бутун бир ҳаёти, тақдири, бахт-саодати, уйғундир. Шу жиҳатдан мен Вақтни бир неча бандларга бўлиб, идрок этишни тавсия этган бўлардим:

ДЕМАК, энг муҳимлари:
— **оила вақти; кўча вақти; мактаб, ишхона вақти, дам олиш вақти, кўнгило-чар ўйинлар вақти, маъна-вият соатлари, сўхбат вақти, ота-онага меҳр кўрса-тиш вақти, бола тарбияси вақти, устозга ҳурмат вақти, китоб ўқиш вақти ва**

ҳокazo. Демак, буларнинг ҳам-маси умр фойдаси вақтига бўйсунди.

Яна буларни ихчамлаштирсак, **Ҳаётни севиш вақти, пул топиш вақти, энг қим-матбаҳо вақт, вақтни сарфлаш вақти, истеъдо-дилар вақти, ўртамеёна одам вақти, эртани кўзла-ганлар вақти, дангасалар вақти...**

Кўрдингизми, бахт ҳам, бахтсизлик ҳам — бари-бариси вақтга келиб тақалади.

Биз буларнинг ҳаммасини шарҳлашга вақт тополмаймиз, лекин ОИЛА ВАҚТИ ҳақида ало-ҳида тўхталмасак бўлмайди.

Чунки дунёни дунё қилиб тур-гани оиладир. Ота-бобалар бир эмас, бир неча марта турли босқинчиликлар, тажовузулар, зулм исканжалари остида қолди. Аҳмонийлар, юнонлар, араб босқинлари, чингизийлар истилоси ва кейинги мустам-лакачилик даврларида бизни нима асраб қолди? Маҳалла, оила тартиблари эмасми?! Ма-ҳалла — меҳр-оқибат, бир-бири-ни суяш, инсонийлик, ёшларга эътибор, ҳашарлар, байрамлар эмасми?! Оила эса ана шу инсонийлик намуна-лари асосида бутун бир авлод тарбия топадиган йирик илм ва маърифат ўчоғи. Унга тенг ке-

ладигани йўқ. **“Қуш уясида кўрганини қилади”,** деб беху-да айтишмайди. Демак, оила вақти — энг муҳимларидан бири саналади.

ПУЛ ВАҚТИ.

Истаимизми, йўқми, инсон ўз эҳтиёжи учун пул, маблағ то-пишга мажбур. Масала бор экан, унинг энг мақбул жиҳат-лари ҳақида ҳам сўз юритишга мажбурмиз. Вақт — сармоя. Вақтнинг қадрига етган киши шон-шарафга ҳам, имонга ҳам, бойликка ҳам эришади. Ҳозир дунё шундайки, унга кечаги кўз билан қараш ярамайди. Бугун-ги ВАҚТ янгича қарашларни та-лаб этмоқда. Чунончи бугун вақт шундайки, сени яхши яшашга ундайди. Агар вақтин-ни керакли томонга бурмасанг, у сени жарликка томон бош-лаб кетиши ҳам мумкин. Пул ва вақт. Бахт ва жарлик. Де-мак, вақт фақат бахтга эмас, у сени бошқа томонга ҳам олиб кетиши мумкин экан.

ИСТЕЪДОДЛАР ВАҚТИ.

Истеъдодли кишилар ўз вақтларини элу юрт ҳурмати йўлида сарф этганлар. Биз бугун қайси улўғ аждодимизни эсламайлик, уларни биринч-галда авлодларга қолдирган меросларини назарда тутамиз. Айтилик, ватанимизнинг буюк қаҳрамонлари — Тўмарис

момо, Широқ, Жалолддин Манғуберди, Амир Темур ва бошқа марду майдонларимиз-нинг жасоратлари бугун ҳар бир ёш ўғил-қизга намунадир. Тинчлигимизни сақлаш вақти, хотиржаллигимизни асраш вақти, Ватанини янада обод этиш вақти — кўрамизки, ҳаммаси яна вақтга боғлиқ. Демак, ўз вақтини қўлида росмана уш-лаган одамгина ибратга молик-дир.

КЕЧАГИ КУН ВАҚТИ.

1991 йилда келажагимизга ишончсизлик билан қараганлар ҳам бор эди. Аммо мана, ора-дан бир ўтиб, сувлар тини-гач, Ўзбекистоннинг қалбини англашди: озод, обод, бағри-кенг, ҳар қундада бир янги ўзгариш бўлаётган, кенг обо-дончилик, буюк ўзгаришлар, улкан қурилишлар мамлақати-га айланди, энг муҳими, хал-қимиз миннатдор. Кўчага чи-қинг, баҳри дилингиз очилди. 1991 йил билан то шу кун-гача ўтган давр орасида еру осмонча фарқ бор. Асрий қул-лиқдан озод бўлган элимиз-нинг кўзларидидаги бугунги қувончни кўриб, биз ВАҚТни ўз фойдаимизга ҳал этганимиз-дан гурурланамиз.

Тўлқин ҲАЙИТ,
Ўзбекистонда хизмат
кўрсатган маданият ходими.

» Умр дафтари

Ўзбек насри ва публицистикасининг йирик дарғаларидан бири, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Одил Ёқубовнинг жаҳоний шухратга эга асарларини ўқиганинг сари эл-юрт учун, унинг қалб жароҳатлари учун малҳам исташ, жонфидалик шунчалик бўлар экан-да, деб ўйлаб қоласан киши. Улкан сўз устаси 2009 йилнинг декабрида дунёдан кўз юмган эди. Аммо вақт ўтган сари адабнинг миллий маданиятимиз ва адабиётимиз равнақига қўшган ҳиссасининг миқёси ва аҳамияти янада теранроқ касб этмоқда. Ёзувчининг фарзанди, таниқли иқтисодчи олим Искандар Ёқубов падарининг адабиёт ва санъат ҳақидаги турли йилларда ва турли матбуот нашрларида чоп этилган мақолалари, публицистик чиқишларини бир тўплам остида жамлаб, “Сўз” номи билан нашрга тайёрлади. Уни “Шарқ” нашриёти шу йил чоп этди.

— Китобга кирган мақолалар, суҳбат ва хотиралар Одил Ёқубовнинг журналист ва адаби сифатидаги ҳамда жамоат ва давлат арбоби мавқеидаги қарийб олти йиллик умрининг маҳсули бўлиб, улкан ижодкор ҳаёти ва ижод йўлларини теранроқ билиш, унинг табиатига хос хусусиятларини англаш, ижодий лабораториясига кириш ва умуман шахсиятини чуқурроқ ҳис қилиш имконини беради, — деб ёзади китоб сўзбоши-сида адабиётшунос олим Шухрат Ризаев.

Қуйида китобдан олинган бир мақола муштарийларимиз эътиборига ҳавола этилди. Уни ўқиганимизда нафақат буюк давлат арбоби ва ёзувчиси Шароф Рашидов шахсияти ҳақида, балки ўша даврдаги маънавий ҳаёт, Матбуот ва Сўз қадри “хусусида тасаввурларимизни янада бойитида деб ўйлаймиз.

“Менинг машинамни бериб юборинг”

(Таниқли ўзбек адаби Одил Ёқубовнинг Шароф Рашидов ҳақидаги эсдаликларидан битиклар)

Саксонинчи йил. Агар англишмасам, август ойининг ўрталари. Фафур Фулом нашриётида ишлайман. Бир кун котибамиз хонамга шоша-пиша кириб келди. Ҳаяжонда. Кўзлари хиёл бежо.

— Одил ака, — дедилар “қул” ютиниб. — Сизни ... Сизни Шароф Рашидович қақиряптилар экан. Тез етиб борар экансиз.

Мен унганча ҳам Шароф ака билан кўп учрашганман, бирга ишлаган пайтларим, узок-узок суҳбатлаган онларим ҳам бўлган. Шундай бўлса-да, республикамиз раҳбари, ҳатто собиқ Политбюро аъзоллигига номзод, боз устига салобатли одам, беихтиёр сусти босар эди.

Котибамизнинг ҳаяжони менга ҳам «юкди». Эски «Волга»м бўларди, шунга ўтириб кетяпману хаёлимдан: «Нима мақсадда бунчалик шошилиш чакирдийканлар, ишқилиб, тинчлик бўлсин-да», деган фикр чиқмайдими. Неча текшир-текширлардан ўтиб, ниҳоят хузурларига кириб бордим.

Шароф ака ўрдадай катта хонанинг ўнг томонидан кўк мовут билан қолланган ичкадай узун столнинг тўрида, ёнбошида ўн-ўн бешта оқ телефон, ким биландир гаплашаётган эканлар. Мени кўриб: «Келинг, ўтиринг», деган маънода ишора қилдилар.

Кўрсатган жойларига бориб ўтирдим. У пайтларда уч йил кейин рўй берадиган фожий ҳодисалардан шабада ҳам йўқ, Шароф ака кайфи чоғ, узунчоқ хушсурат юзида битта ҳам ажин йўқ, фақат анча сийраклаш қолган сочларига қиров қўнган, телефонда ҳам мулоим кулиб гаплашардилар. Шундай бўлса-да, «Нима сабаб бундай тўсатдан чакирдийканлар», деган савол хаёлимдан чиқмас, дилимдаги ғулу кўтарилмас эди.

Раҳматлининг бир яхши одати бор эди: у киши одатда гапни суҳбатдошининг ҳол-аҳоли, ишлари, болачақаси, оиласининг тинчлигини сўраб-суриштиришдан бошлар эдилар. Бу сафар ҳам суҳбат шундай бошланди-ю кўнглимдаги галаён тўзғиб, енгил нафас олдим.

Шароф ака савол-жавобдан кейин бирозум хаёлга толиб ўтирдилар-да:

— Бундай, укажон, — дедилар, (у киши ўзларидан ёш одамларини доим «ука», «укажон» деб қақирардилар). — Сизни муҳим бир масала билан тақлиф қилдим. Ўзингиз ҳам билсангиз керак, адабиёт газетамизнинг аҳолиси жуда ночор. Сони кирк мингга ҳам етмайди. Адабиёт газетаси ҳам кирк минг нусхада чиқади-ми? Мана, сиз кўп йиллар «Литературная газета»да махсус мухбир бўлиб ишлагингиз. У қанча нусхада чиқади?

— Билишимча, етти, етти ярим миллион нусхада, Шароф ака, — дедим мен.

— Ана, кўрдингизми? — деди у киши бошини чайқаб. — «Литгазета» етти ярим миллион нусхада чикса, бизнинг газетамиз лоақал бир-икки юз минг нусхада чиқиши керак-ку? Ё гапим нотўғрими, ука?

Мен гапнинг нишаби қаёққа қараб кетаётганини сездим, сўз тополмай каловланиб қолдим.

— Хуллас калом, — дедилар Шароф ака, — биз ўйлаб-ўйлаб шу ишни сизга юклашни лозим кўрдик. Кўп йилдан буён масъул жойларда муҳаррир, бош муҳаррирлик лавозимларида ишлаб келяпсиз. Тажрибангиз бор...

Мени ваҳима босди-ю, «Мен бу ишни уddaлай олармиканман?», деган маънода яна гўлдирай бошладим. Шароф ака гапимни шартта бўлдилар:

— Сиз бу гапларни кўйинг, ука, — дедилар қўлларидан қалам билан столни тақ-тақ уриб. — Менинг маслаҳатим, шу бугунчоқ газетанга бори.

Ўн кун муҳлат сизга. Ишлар билан яхшилаб танишиб чиқинг. Газета нега оқсаяпти? Уни бу қийинчиликлардан чиқариш учун қандай тадбир, қандай чоралар кўриш керак? Умуман, нималар қилсак, газетанинг савиясини кўтара оламиз? Бу масалаларни батафсил ўрганиб чиқиб, бизга тақлифингизни беринг. Яхшиси, шу тақлифларингизни қоғозга тушириб, олдимга келинг. Биз кўлимиздан келган ҳамма ёрдамни берамиз. Келишдикми?

Раҳматли шундай дедилар-да, «Эътирозингизни кўйинг», деган маънода кўлларини узатдилар:

— Ўн кундан кейин кутаман, ука.

У маҳалда газета ҳафталикка айланган бўлиб, Асқад ака бош муҳаррир эдилар. Маълум бўлишича, у киши бошқа ишга ўтган эканлар.

Шу кунгича собиқ Марказқўм бўлим бошлиқлари мени газета ходимлари билан таништирдилар. Иш билан танишиб, шундай хулосага келдим: кадрлар ёмон эмас. Иш тепа-сидеда яхши журналистлар, таниқли ёзувчилар. Ҳамма қусур ташкилий масалаларда. Газетанинг чиқа бошлаганига йигирма йилдан ошган бўлса-да, таҳририятда ҳукумат телефони йўқ (ҳукумат телефони, яъни «вертушка» бўлмаса, на бирор катта идора, на бирорта вазир билан гаплаша оласиз, бошқача қилиб айтганда, бирор-бир зарур масалани ҳал қила оласиз). Боз устига машинаси ҳам йўқ. Бу ҳам етмаганди, саккиз саҳифалик адабий газетанинг бир сонига бериладиган гонорар бор-йўғи саккиз юз сўм, бинобарин, бир «подвал» мақола муаллифи нари борса, 25-30 сўм қалам ҳақи олади, холос.

Идорама-идора югур-югур бошланди.

Биринчи бўлиб, қалам ҳақи масаласи ҳал бўлди. Гонорар икки баробар оширилди, яъни ҳар бир сонининг қалам ҳақи бир минг олти юз сўмга кўтарилди. Бу эса газетанга келадиган мақолаларни танлаб олиш, энг муҳими, истеъдодли муаллифларни жалб этиш имкониятини беради. «Вертушка» масаласи ҳам бир ҳафтага қолмай ҳал бўлди.

Йўқ, бу ишлар ўзи бўлгани йўқ, албатта. Масалан, газетанга «вертушка» ўрнатиш учун Министрлар Советининг махсус қарори чиқиши лозим экан. Анча югуришга тўғри келди. Энди фақат енгил машина муаммоси қолди.

Шароф ака ҳар ҳафта чакириб, мен қилган илтимосларим ҳал бўла-тимми-йўқми, сўраб-суриштирардилар.

— Гонорар масаласи нима бўлди? — Хал бўлди, Шароф ака, раҳмат сизга.

— «Вертушка»ни кўйиб беришди-ми? — Раҳмат, Шароф ака, кўйиб беришди.

— Машина масаласи нима бўлди? Мен аниқ бир жавоб беролмай,

гўлдурайман:

— Машина ҳам ҳал бўлапти, Шароф ака.

Аниқ жавоб беролмаслигимнинг нозик томони бор. Гап шундаки, машина масаласи ўша маҳалдаги Марказқўмнинг ишлар бошқармаси бошлиғи Турсун Умаровичга топширилган эди. У кишига ҳар кунги иш-имиз тушади. Шароф акага очигини айтсам, Турсун Умарович билан орамиз бузилиб қолишдан чўчийман-у, очик гапиролмайман. Бу вазият бир ойна давом этди.

Ниҳоят, бир кун Шароф ака яна чакириб қолдилар.

— Газетангизни кузатиб борапман, — дедилар у киши. — Хар қалай шу орада бир-иккита жиддий танқидий мақола бердингиз. Дадилроқ бўлаверинг. Лозим бўлса, вазирларни ҳам танқид қилаверинг. Фақат чиқишингиз асосли бўлсин. Танқидий мақолаларни эълон қилишдан аввал яхшилаб текшириб кўринг. Катта юрт, тўхмат гаплар ҳам бўлиб туради. Хар бир хатни аввал текшириб, ҳақиқат қилинг. Маълумот тағида ҳақиқат бўлса, дадил чиқараверинг... Ҳа, дарвоқе, машина масаласи нима бўлди? Ҳал қилиб беришди-ми?

— Хал бўлапти, Шароф ака.

Раҳматли сал ранги ўзгариб:

— Мен сиздан ҳал бўлдим, йўқми, деб сўраяпман. Сиз бўлса ҳадеб ланж жавоб берасиз, — дедилар-да, шартта телефон трубкасини олдилар:

— Турсун Умарович, — дедилар у киши одатдагидан кескинроқ товуш-да. — Ҳозир олдингизга адабиёт газетасининг бош муҳаррири тушади. Шу одамга менинг машинами бериб юборинг.

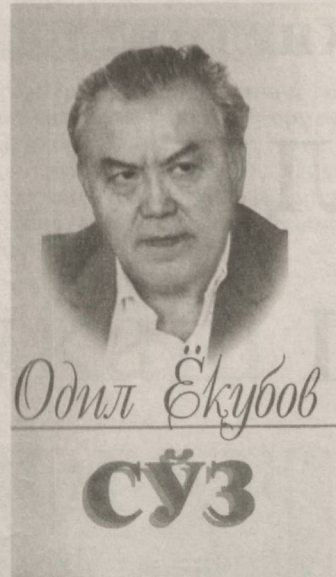
Чамаси Турсун Умарович у кишининг гапига ё тушунмадилар, ё тушунсалар ҳам қўлоқларига ишонмай: «Гапингизга тушунмадим, Шароф ака», дедилар шекилли, раҳматли бирдан ранги ўчиб:

— Нимасига тушунмайсиз? — деб сўрадилар. — Мен сизга бундан бир ой муқаддам адабиёт газетасига битта енгил машина ажратиб беринг, деб топшириқ бердим. Сиз менинг бу топширигимни ҳануз бажармагансиз. Демак, республикада битта ҳам енгил машина йўқ, деган маъно чиқяпти. Шундоқ экан, бу кишига менинг машинами бериб юборинг.

Тамом. Вассалом. — Шароф ака азбаройи жаҳли чиққанларидан трубкани «шак» этиб ўрнига қўйдилар-да, юзимга қарамай:

— Боринг, у кишининг олдига тушинг, — деб буюрдилар.

Ишлар бошқармасига тушсам, чоп-чоп, тўполон. Турсун Умарович машина тўғрисида кимгадир

Одил Ёқубов
СЎЗ

Қадр — инсонни юксакликка кўтаради

Шунингдек, уюшма томонидан 29 нафар фахрий журналист ва ижтимоий химояга муҳтож ижодкорлар оиласига моддий ёрдам кўрсатилди.

Бугун мамлакатимиз раҳбари томонидан адабиётга, журналистика соҳасига катта эътибор қаратилмоқда, — дейди Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими, «Шарқ Юлдузи» журнали бўлим мудири, таниқли шоир Икром Отамуродов. — Сўз ва ахборот эркинлиги таъминланди. Оммавий ахборот воситаларига бўлган қараш тубдан ўзгарди. Кейинги пайтда матбуотимизда танқидий-таҳлилий материалларнинг сони ва сифати ошиб бораётгани журналистларимиз малакасининг юксалаётганидан дарак бермоқда.

Жумладан, уюшманинг Навоий вилояти бўлими томонидан фахрий журналистлар — Фаттоҳ Сатторов ҳамда Исроил Холбоев ҳолидан хабар олиниб, уларга моддий ёрдам тариқасида озиқ-овқат маҳсулотлари топширилди.

Фаттоҳ Сатторов 1944 йилда туғилган. 44 йиллик иш фаолиятини битта нашр — «Қизилпета тонги» газетасида олиб борди. Ўтган йиллар мобайнида устоз-журналист ёзган материаллар туман иқтисодий-ижтимоий фаолиятини ривожлантириш, аҳоли муаммоларини ҳал этишга қаратилди. Бугунги кунда фахрий ижодкор нафақада бўлишига қарамасдан ёшларга касб сирларини ўргатиб келмоқда.

Журналист учун эътибор, эътирофдан кўра муҳимроқ нарсаси йўқ, — деди 80 ёшни қаршилаётган Ф.Сатторов. — Тўғриси, нафақага чиққанымдан буён «сиз журналист экансиз», «таҳририятда ишлаган экансиз», деб биров сўрамагани. Бугун сизларнинг

келишингиз мени жуда руҳлантирди, кўнглим кўтарилди. Уюшма раҳбариятига бунинг учун ташаккур. Мазкур хайрли тадбирлар юртимизда журналистларга бўлган эътибор юксалаётганидан, деб биламан.

Сурхондарё вилояти оммавий ахборот воситаларида кўп йиллар меҳнат қилган, воҳада эътибор топган Азизали Алибоев ва Жўрабек Рамазонов, афсуски, орамиздан эрта кетган ҳамкасбларимиз. Байрам арафасида уюшманинг Сурхондарё вилояти бўлими ходимлари марҳум қаламашларнинг оиласидан хабар олишди.

Азизали Алибоев «Сурхон тонги» газетасида муҳбир, Сурхондарё вилоят прокуратурасининг «Адолат тарозиси» газетаси ва «Адолат» телевиденияси бирлашган таҳририятида бош муҳаррир лавозимларида ишлаган. Мушоҳадали мақолалар ёзган, ҳуқуқий мавзудаги кўрсатувларда жамиятимизда мавжуд иллатларни кенг ёритган.

Журналист Жўрабек Рамазонов матбуотда чоп этилган кўплаб мақолаларида юртимизда, хусусан, Бойсун туманида амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий, маданий-маърифий соҳаларда бўлаётган ўзгаришларни қаламга олган. Ёшлар тарбияси ва таълим тизимидagi кемтик нуқталар мавзусида қатор материаллар эълон қилган. У «Бойсун овози» газетасида узок йиллар фаолият кўрсатган фидойи журналистлардан бири эди.

Учрашувларда фахрийлар ва марҳум журналистларнинг оила аъзолари юртимизда бўлаётган ўзгаришлар ва инсон омилига қўрсатилаётган бундай юксак эътибор учун давлатимизга, уюшма ва унинг ҳамкорлигига миннатдорлик билдирдилар.

Жобир ХҲҲАҚУЛОВ.

» Ҳаяжон

— Тўғриси айтсам, бу йил ҳам ўқишга киролмасам керак, деб ўйлагандим. Чунки икки йил Тошкент давлат педагогика университетига ҳужжат топширдим, биринчи йили ўзим шошилдим, тўғри жавобни белгилашда адашдим. Иккинчи йили эса... ё тест саволларида дарсликдан ташқари қўшимчалар бормикин, ҳайтовур, яна омадим келмади. Бу йил ота-онамнинг олдида юзим ёруғ бўлди — мен талаба бўлдим, — дейди Қасби туманидан Шоира Йўлчиева.

“Мен талаба бўлдим!”

— Ота-онангизни хурсанд қилибсиз-да, — дедим.

— Ҳа, отам: “Қизим, илоҳим йўлинг очилсин, бу йил ўқишга кириб келгин”, деб дуо қилганди. Онам: “Қўни-қўшнилари олдида юзимиз ёруғ бўлсин-да”, деганди.

— Университетда қўш, талабаларнинг гап-гавдаси барибир ўзгача. Мақсадга эришиш эса осон кечмайди.

Тошкентга келаётганимда менга икки ҳаяжон ҳамда хавотир тинчлик бермади. “Бу йил қирмиканман”, “Талаба бўла оламсам-чи?” — деган ўй хаёлимдан кетмади. Тошент давлат педагогика университетига ҳужжат топшираётганимда ҳам, очиги, ўзимда ишонч етарли эмасди. Фақат икки туйғуларим, сезгиларим олдинга бошларди...

Шаҳарда қариндошларимни уйда туриб, имтиҳонга тайёрлана бошладим. Тоғам ҳазиллашиб: “Қурашга тўймас қиз”, деб кўярди. Мен бу гапдан бирда хижолат бўлсам, бирда гурурланиб кўярдим.

Авалло, инсонда ишонч руҳи устун бўлса, ҳаракатлари дадиллашади, сўнг, албатта, ниятига етаркан-да...

Ҳа, мен бунга яна бир қарра ишондим. Албатта, биринчи навбатда билим етарли бўлиши керак. Сидқидилдан ўқиган, тайёрланган одамда ўзига ишонч куч-

ли бўлади. Тест саволларини ечишда ҳеч иккиланмайди. Қатъий қарор қабул қилишда ҳам билим муҳим аҳамиятга эга.

Лекин... бундан у-тўрт йил аввал олий ўқув юртига билим билан, ўз кучинг билан ўқишга киришнинг сира иложи йўқ деган гапларни ким билмасди? Очик-часига таниш-билишчилик авж олган, “бункер”, “репторский группа”, деган гапларни ўзимиздан катталардан кўп бор эшитганмиз. Қанча тайёрланма, танишинг бўлмаса, пулинг бўлмаса, билимим — бир пул, талаба бўлиш бахти бу бир орзу холос дейишарди.

Ҳайрият! Кейинги йилларда адолатли, ҳақиқий тест синовлари жорий қилинди, шаффофликка алоҳида эътибор қаратилди.

— Сиз учун энг ҳаяжонли дамлар талаба бўлганингиздан воқиф бўлган пайтингиз бўлса керак?

— Ростини айтсам, тест жавоблари чиққунча ўта ҳаяжонда эдим. Бир томондан ота-онам мендан илиқ гап кутаётганди. Иккинчи томондан, агар бу йил ҳам талаба бўлолмасам, талабалар менга армон бўлиб қоларди. Тест натижаси эълон қилинган кун эса Қашқадарёга, Қасбига қанот бoғлаб учгим келди...

Муҳаммадсодиқ
ТҮРАЕВ.

» Бугуннинг гапи

Яна бир туманга маърифат карвони етиб келди. Ташрифнинг қарши олинисини бошқа ҳеч бир воқеага қиёслаб бўлмайди. Олайлик, сув келтирилганда ўзгача кайфият бўлади: янги очилган ариқдан марзаларга йўл олган "оби-ҳаёт" йўлида енгил ғубор қолдириб, яралгандан бери сув кўрмаган бўлиқ тупроқ бағрига сингиб борар экан, тасаввурда неча йиллардан бери учраша олмай юрган икки мўъжиза бир-бирига дуч келгандек туйғу уйғонади. Тупроқ сувни мириқиб симиради, сув эса тупроқнинг бағрига сингиб кетаверади.

“Китоб ўқиганни тўрға ўтқаринг”

Президентимизнинг сайёҳаракатлари билан ҳудудларда баланд даражадаги ана шундай уйғониш, ҳароратли учрашувлар, маърифатга ташна қалблар орзусининг мустақоби рўй берапти. Ҳаммасидан муҳими — даста-даста китоблар. Уларни машинадан тушириб олаётганларнинг чеҳрасида ажиб бир улғуворлик: гўё энг савоб, мислсиз юмушга ҳисса қўшаётгандай мамнунлик ҳисси. Аслида ҳам шундай-да! Ахир, китоблар ҳали замон хонадонларга йўл олади ва табиатан маърифатга ташна бўлган юрдошларимиз уйларида ҳам, қалбида ҳам ёруғлик порлайди! Биз бундай ҳолларга Бўка, яқинда эса Қўй Чирчиқ туманларида гувоҳ бўлидик.

Давлат раҳбарининг Гулистон шаҳрида зиёлилар билан учрашувда илгари сурган беш ташаббуси тезда қанот ёзди. Бу ҳолнинг асосий сабаби ғоянинг ҳаётлигида эди, десак хато бўлмайди. Аслида, бундай уйғонишнинг тамал тоши анча олдин қўйилганди. Мамлакатимизда кенг миқёсларда авж олган яратувчилик ва бунёдкорлик ҳаракати жамиятнинг барча қатламини қамраб олди. Олижаноб режалар билан бир қаторда камчиликлар ҳам рўй-рост маълум қилинди. “Энди бу нуқсонларни ўзимиз бартараф этмасак, четдан келиб биров қилиб бермайди-ку!” Ана шундай манфаатдорлик, сергаклиги билан, айтиш мумкинки, ҳақиқатда ўтириб қолган арава ўрнидан силжиди. Президент томонидан илгари сурилган ташаббусларда кўпроқ ёшларнинг жамиятдаги ўрни, уларнинг салоҳияти ва фаоллиги инобатга олинган. Ҳақиқатан, дастлабки қадамларданок ёшлар эзгу юмушларда камарбаста бўлдилар, ўзларининг сайёҳаракатлари билан нималарга қодир эканликларини намоён этишга улғурдилар.

Таъбир жоиз бўлса, беш ташаббуснинг замирида ҳам жамиятни шу тарзда умуман юксалтириш, масалага мукаммал муносабат мужассам. Ҳақиқатан, ёш авлоднинг зуваласида жисмоний баркамолликни сингдирмай, бошқа юмушларда ҳозирлаш мумкин эмас. Мушаклар қувватга тўлиб, тоғни талқон қиладиган бўлиб бориш жараёнида бу қувватни мақсадли йўналтириш малакасини ҳосил қилиш, қолаверса, кучга тўлган авлодда гўзаллиқни ҳис қилиш туйғусини тарбияламасдан, вазифани чала бажариб қўйиш мумкин. Соғлом инсон борлиққа ҳам соғлом муносабатда бўлишни билиши жоиз.

Ташаббуснинг навбатдаги босқичлари ёшларни маънан қамол топтиришга йўналтирилган. Йиллар силсиласида маънавий нафақат моддий томондан бойиди, балки уни қабул қилишнинг воситалари ҳам тақомиллашиб борди. Йигирмани асрда истеъмолга компьютер техникаси кириб келди. Компьютерлаштириш орқали тараққиёт ўзининг космик тезлигига эришди, деб айтиш мумкин. Олайлик, босма маҳсулотларни тайёрлашнинг эски — компьютерга фарқ бор. Бугунги замонавий одам ана шу мўъжизага баҳраманд бўлмаса, замон билан барабар қадам ташлай олмайди. Лекин қорилиқ дунё деганларидек, бу мўъжизанинг “мўъжизавий ишқал”лари пайдо бўлганки, эндиликда ундан фойдаланишнинг мажбурий меъёрлари юзага чиқди. Ёшларни компьютер техникаси билан ошно қилишда масаланинг ҳар икки жиҳатиға эътибор бериш, талабгорларни бу юмушга маънан тайёрлаш вазифаси ҳам қўйилган. Эндилликда билим даргоҳларида, ёшлар масканларида бу жиҳоздан тўла истифода этиш имкони бор.

Албатта, маънавий юксалишни китобларсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Китоблар ҳар қандай замонда ҳам инсоният яратган энг буюк кашфиёт

бўлиб қолаверади. Маънавият карвонларида жойларга қимматбахш совға сифатида китоблар олиб борилиши ҳам бежиз эмас. Қолаверса, юртимизда китобни эъзозлаш, китобхонлик билан боғлиқ жозибали муносабат қарор топди. Президент Шавкат Мирзиёев дастлабки чиқишларидан бошлаб юртимизда фаол китобхонлик муҳитини қарор топтириш юзасидан кўрсатмалар бериб келадилар. Жойларда кутубхоналар фаолияти жонланди. Хонадонларга китоб кайтди. Энди мутолаа қилиш, китоблар юзасидан баҳслашиш урфга айланди. Хуллас, биз бу борада ўзлимизга қайтдик, деб бемалол айта оламиз.

Аслида, китобга муносабатнинг биров хира тортиши бутун дунёда кечаётган жараёнлар билан ҳаммаҳанглигини таъкидлаш лозим. Китобдан ийроқлашишга техника тараққиёти натижасида энди бу хазинанинг умри тугади, унинг ўрини турли техника воситалари эгаллайди, деган сохта назарияларнинг юзага чиқиши сабаб бўлди. Шу тўғрисида дунёнинг энг тараққий этган мамлакатларида ҳам китоб эсдан чиқа бошлади. Афсуски, китобсиз яшаб бўлади, деганлар қаттиқ адашган экан. Бир замонлар чинакамга маърифат майдони ҳисобланган, ўзида минг йилларни қаритган маданият унсурларини сақлаб келаётган кўҳна Европада кечаётган маънавий таназзулнинг илдинини китобдан ийроқлашиш, деб баҳоланмоқда экспертлар. Айни пайтда Европада, океан ортида кечаётган маънавий айнишлар инсониятнинг ҳалокатидан дарак бериб қолди. Ана шу офатнинг эпикларлари ягона ер юзи сифатида бизнинг ҳудудларимизга ҳам кириб келишга интилди, бахтимизга, бу офатнинг вақтида олди олинди. Зеро, аждодлар китобга ҳаётини нисор этган, тийнатида ҳам, фитратиди ҳам китобхонлик уфуриб турган халқнинг бу фазилати келажақ авлодларимизда бутун нафосати, мўъжизаси билан давом этиши лозим. Шу маънода китоб ва китобхонлиқнинг навбатдаги бош тадбир сифатида белгиланиши бежиз эмас.

Бешиччи ташаббус эса бевосита амалий фаолият билан боғлиқ. Хотин-қизлар ҳар доим яратувчилик ва бунёдкорлик ишларининг ташаббускорларидан бўлиб келган. Аёлнинг зехни-қобилиятида, унинг ижодкорлигида шундай қувватлар яширинки, агар уларга эрк берилса, ҳар қандай соҳани гуллаб-яшнатиб юборади. Иш ўринларининг яратилиши, янги тикувчилик цехларининг очилиши ёки кичик тадбиркорликка жалб қилиш орқали ана шу заҳирада ётган бунёдкорлик қувватлари юзага чиқади, тараққиётнинг янги қаноти ишга тушади. Мамлакат раҳбари томонидан илгари сурилган беш қисмдан иборат ҳаракат харитаси, аввало, юрдошларимизнинг иқтисодий юксалиши, уларнинг имкониятлари юрт иштибоқига хизмат қилишга сафарбар этилиши билан ҳаётidir. Албатта, уларнинг қадам-бақадан ижроси янги ташаббусларга йўл очади, янги қаҳра-

монлар, фидойиларнинг майдонга чиқишини таъминлайди.

...Шундай қилиб, навбатдаги туманга маърифат карвони етиб келди. Қўй Чирчиқ ўз истиқболли имкониятларига эга туманлардан. Бу гап умуман Тошкент вилоятига нисбатан ҳам кўп ишлатилапти. Жойларда бўлган киши бу ҳолга бир қарашда ишонч ҳосил қилиши мумкин. Айниқса, у одам тобора ростлашиб, ўзини тўлароқ намоён этишга киришган ҳудудларимизда бўлган, ҳақиқий ҳаётини кўриб, кўзи пишган бўлса, бу иқдорни тўла тасдиқлаши мумкин. Шунда бир андиша кўнгилдан ўтади: “Пойтахтга қўл етгудек жойда ўринлашган, сувдан камчилиги йўқ, унумдор тупроққа эга бу вилоят нега нисбатан рўйхатнинг ўрта-роғида юради? Ахир, бошқа вилоятларга ўрнатилган бўлиш имконияти унинг қўлида-ку!” Рост, бу саволни мен ҳам ўзимча таҳрибали кишилар билан муҳокама қилганман, улардан жўяли жавоблар кутганман. Чунки бу ҳудудларнинг юзага чиқиши сабаб бўлди. Шу тўғрисида дунёнинг энг тараққий этган мамлакатларида ҳам китоб эсдан чиқа бошлади. Афсуски, китобсиз яшаб бўлади, деганлар қаттиқ адашган экан. Бир замонлар чинакамга маърифат майдони ҳисобланган, ўзида минг йилларни қаритган маданият унсурларини сақлаб келаётган кўҳна Европада кечаётган маънавий таназзулнинг илдинини китобдан ийроқлашиш, деб баҳоланмоқда экспертлар. Айни пайтда Европада, океан ортида кечаётган маънавий айнишлар инсониятнинг ҳалокатидан дарак бериб қолди. Ана шу офатнинг эпикларлари ягона ер юзи сифатида бизнинг ҳудудларимизга ҳам кириб келишга интилди, бахтимизга, бу офатнинг вақтида олди олинди. Зеро, аждодлар китобга ҳаётини нисор этган, тийнатида ҳам, фитратиди ҳам китобхонлик уфуриб турган халқнинг бу фазилати келажақ авлодларимизда бутун нафосати, мўъжизаси билан давом этиши лозим. Шу маънода китоб ва китобхонлиқнинг навбатдаги бош тадбир сифатида белгиланиши бежиз эмас.

Баракасини берган бўлсин. Ҳар доимдагидек, таълим масканларида самимий кутиб олишади. Ўзгаришлар нафасини сезиб олиш қийин эмас. Янги жиҳозлар, ходимлардаги ҳушёрлик аниқ сезилади. Муассасанинг бир четиди таъмирлаш ишлари давом этапти. 15-MTM 140 ўринга мўлжалланган экан. 21 йилдирки, унга Рохила Қаршибоева етакчи. Гапни муваффақиятлардан эмас, муаммолардан бошладик. Бу соҳада рўй бериб келган қинғирликлар бартараф этилаётгани, таълим соҳаси, айниқса, мурғак гўдаклар билан ишлаш фидойиликни талаб қилиши ҳақидаги мулоҳазалар тингловчиларни анча ҳушёр торттирди.

Тайёрлов гуруҳи раҳбари Мадина Ҳайдарова ўз мамнунлигини изҳор этиш билан бирга унинг ихтиёрига келган болажонларнинг сергаклиги, тезкор зехнидан ҳайратда эканлигини яширмайди. “Агар мумкин бўлса, 6 ёшли Бахтигулни тақлиф этсам, у шеър ўқиб бермоқчи”. Залга шахда қадамлар билан соҳига ҳошия таққан қизалоқ кириб келади ва кутариб ўтирмай, шеър ўқийши бошлаб юборади. Майин, беғубор овоз янграйди. У бутун меҳри билан боғча опасини мадҳ этади. Энтикиб шеърни охирига етказди қизалоқ, қарсақлар янграйди. У яна парвозга шай. “Шеърни ким ёзди?” деган савол берилди. “Ўзим” дейди у кескин.

Ҳали ҳарф танимайдиган боланинг шеър ёзиш ва ёдлашни бир нарса дея тушунган бола тасаввуридан туғилган самимий ифтихори ҳаммани завқлантиради, гулрос кулгу янграйди.

Тумандаги 49-мактаб раҳбари Ғайрат Тўрақулов теран мулоҳазали мутоаассис. Йиғилганларга “Биз маърифат элчиларини, ижодкорларни интизор бўлиб кутамиз!” дея мурожаат этар экан, таътил муносабати билан жами ўқувчиларни тўплаш имкони бўлмаганидан хижолат чекади. Бундан қатъи назар яна самимий мулоқот бошланади. Асосий мавзу “Беш ташаббус” ва шу муносабат билан фикр алмашиш. Ўқувчи Ёзоза Саминонова яқинда “Юлдузли тунлар” китобини ўқиб тугатибди. Олдинроқ “Алкимёгар”ни мутолаа қилган экан. Унинг адабиёт юзасидан жиддий баҳс

» Дунёда нима гап?

МЕҲМОНЖОНЛАР БОР БЎЛСИН

Таиланд пойтахти Бангкок “Mastercard” талқини бўйича дунёнинг энг кўп ташриф буюрилувчи шаҳри номини ўзида сақлаб қолди. “Mastercard”нинг “Global Destination Cities Index” рейтингига кўра, шу кунгача Бангкок 23 млн. меҳмонни қабул қилган.

Рейтингнинг кейинги ўринларини Париж ва Лондон эгалламоқда. Франция пойтахтига 19,1 млн., Лондонга 19,09 млн. меҳмон ташриф буюрган.

Кейинги ўринларни Дубай (15,9 млн. киши), Сингапур (14,6 млн.), Куала-Лумпур (13,7 млн.), Нью-Йорк (13,6 млн.), Истанбул (13,4 млн. сайёҳ), Токио (12,9 млн.) ҳамда Анталья (12,4 млн.) эгаллаган.

БОШҚАДА БОР, БИЗДА ЙЎҚ?

«Кимдир ядровий жанговар қаллақлар бор ва бир-иккита ҳам эмас, аммо бизда нега бўлмаслиги керак экан. Буни қабул қила олмаيمان. Ҳозирги кунда ядро қуролига эга бўлмаган ривожланган давлат деярли йўқ. Ҳаммада бор... Бизга эса “қара, ундай қилма!” дейишади. Исроил ёнгинамишда. Унда ядро қуроли борми? Бор. У бу қурол билан таҳдид қилмоқда», — деди Туркия Президенти Ражаб Таййиб Эрдоған юқори доирадаги йиғинда.

УЧИБ ЎТИШГА РУХСАТ ЙЎҚ

Исломобод Нью-Дехлининг Ҳиндистон президенти Рам Натх Ковинднинг самолёти Покистон ҳаво сарҳади орқали учиб ўтиши тўғрисидаги сўровига рад жавобини берди.

Бу ҳақда Покистон ташқи ишлар вазири Маҳмуд Қурайшийга таяниб “Agence France-Presse” (AFP) хабар берди.

«Биз бу қарорни Ҳиндистоннинг хатти-ҳаракатларига асосланиб қабул қилдик», — Қурайшийнинг сўзларини келтиради агентлик.

Август охирида Покистон бош вазири Имрон Хон Ҳиндистон учун мамлакат ҳаво сарҳади бутунлай ёпилиши мумкинлигини билдирганда.

ИССИҚДАН ЖАБР КЎРИШДИ Франциянинг ижтимоий масалалар ва соғлиқни сақлаш вазири Аньес Бюзен Францияда ёзда кузатилган аномал иссиқлик 1,5 минг кишининг ўлимига сабаб бўлганини маълум қилди. Бу ҳақда “Franceinfo” наشري хабар берди.

Вазирнинг айтишича, 2019 йил ёзида мамлакатда 18 кун давомида кучли иссиқ ҳаво кузатилган. Иссиқ ҳаво 20 млн. кишига ўз таъсирини кўрсатган.

14 КИШИ ЖАБРЛАНДИ

Германиянинг Фройденберг шаҳридаги “Backesfest” халқ сайлида юз берган портлаш оқибатида 14 киши жароҳат олди. Улардан 6 нафарининг аҳволи ўта оғир дея баҳоланмоқда, деб хабар берди “Focus-online” наشري.

Воқеа вақтида ёмғир ёғаётган бўлган. Дастлабки маълумотларга кўра, портлаш қизиган ёғ солинган товага сув тушиб сабаб юз берган бўлиши мумкин. Полиция газ портлаши эҳтимолини истисно қилмоқда.

Воқеа юзасидан тергов қилинмоқда. Жароҳатланганлар вертолётларда Рур вилояти ва Кёльндаги шифохоналарга етказилган.

АҚШДА ТИМСОҲ ТУТИЛДИ

АҚШнинг Жоржия штатида овчилар узунлиги 4,3 метр ва оғирлиги 318 кг. келувчи улкан тимсоҳни ушлади. Бу ҳақда “Daily Mail” наشري хабар берди.

Тимсоҳни Меривеер округида яшовчи Деррик Снелсон тугатди. У оғва 16 ёшли қизи ва профессионал тимсоҳ овловчилар билан борган.

Эракининг айтишича, улар тимсоҳнинг бошини дарров пайқашган, бироқ уни муваффақиятли нишонга олиш учун 5 соатдан кўпроқ кутишга тўғри келган: у ҳар сафар 10 сонияга сув устида кўриниб, кейин 45 дақиқага сув остига гойиб бўлган.

ЭНГ КИЧИК ОТ “БОМБЕЛ”

Польшада яшовчи “Бомбел” лақабли от дунёдаги энг кичик от, деб топилди. Гиннесс рекордига киритилган отнинг буйи 56,7 см.ни ташкил қилади.

NDTV телеканалининг хабар беришича, “Бомбел” Лодзь шаҳри яқинидаги от заводида боқилди. Отнинг эгалари Патрик ва Катаржина Зелински от 2014 йилда 2 ойлик тойқоқ вақтида ўз ёши учун нормал ўлчамда бўлгани, кейин ўсмай қолганини айтишган.

Уларнинг айтишича, от кичик бўлса, юраги катта. Маҳаллий болалар шифохонасидаги ёш беморларни хурсанд қилиш учун ташриф буюрганида: “Бомбел ҳаётимизни буткул ўзгариштирди, чунки у бизга бошқа одамларга кўпроқ кўрсатиш ва болаларни бахтиёр қилишда ёрдам беради”, деб айтган от эгаси.

От аппалүза зотиға тегишли бўлиб, бу зот Америкада хиндлар томонидан етиштирилган ва одатда бундай турдаги отларнинг буйи 160 см.га етади.

Интернет хабарлари асосида А.СОДИКОВ тайёрлади.

» Эълон

Кўп ўқиладиган китобларни яратиш ва нашр этиш бўйича танлов

Ўзбекистон Республикаси Президент Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги тасарруфидagi “Ўзбекистон” нашриёт-матбаа ижодий уйи замонавий ва ёшлар маънавиятини бойитишга хизмат қиладиган асарлар, жаҳон адабиётининг машҳур таржима асарларига танлов эълон қилди.

Унда иштирок этувчилар ўз асарларини А-4 форматдаги қоғозга Times New Roman гарнитураси, 14 шрифтда чоп қилинган ҳолда ҳамда электрон вариантда нашриёт-матбаа ижодий уйига тақдим этиши лозим.

Мурожаат учун манзил:

Тошкент шаҳри, Алишер Навоий кўчаси, 30-уй.

Тел. (71) 244-21-75, (71) 244-37-81.

Хизматлар лезенцияланган.

ҲАКИМ САТТОРИЙ.

» Санъат

Ўзбек миллий чолғулари орасида доира сози узоқ йиллик тарихга эга. Доира санъати ҳақида гапирилганда, кўз ўнгимизда, афсонавий созанда Уста Олим Комилов гавдаланади. Бу инсон доирачилик санъатида мактаб яратган ва юзлаб шогирдлар, издошлар етиштирган хассос санъаткор.

Миллий санъатнинг моҳир ижрочиси

Йиллар ўтиб устоз Уста Олим Комилов яратган доира зарби усули мустаҳкамлашиб борди. Ўзбек миллий мусиқа санъатида Ўзбекистон халқ артистлари Тўйчи Иноғомов, Ғофир Азимов, Дадахўжа Соттихўжаев, Қахрамон Дадаев, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар ака-ука Элмурод, Дилмурод ва Холмурод Исмоиловлар қаторида Аббос Қосимов ҳам доира санъати ривожига ўз ҳиссасини қўшиб келмоқда.

Аббос Қосимов болалигидан устоз санъаткор Тўйчи Иноғомов қўлида доира усули сирларини ўзлаштирди. У Тошкент давлат маданият ва санъат институтида таҳсил олди. Талабалик йиллари профессор Одил Камолхўжаев қўлида доира созининг нота ёзуви, қўшиқ ва ашулаларга усул беришни, мусиқанинг сир-асрорларини кунт билан ўрганди.

Аббос Қосимовни усул чертиш ёки устозлар ижодини пухта ўрганиш қониқтирмади. У наинки доира созини "сўзлатиш", "сайратиш" билан чекланди, балки куй руҳият озуғи, у маъно ифодалаш кераклигини англади. Ва ўз усулини яратиш учун доира санъатини пухта эгаллашга киришди. Шу тариқа, оддийдан мураккабга, яъни "тескари зарб" усулида ўзини синаб кўрди. Маъмуржон Ваҳобовга шогирд тушди. Тинимсиз машқлар натижасида "тескари зарб" усулида ҳам моҳир ижрочига айланди.

Изланувчан ижодкорни доира зарбиди янглик яратиш завқи ўзига ром этди. Аббос Қосимов карнай, сурнай, доира, қўшнай, қайроқ сингари ўзбек миллий созларнинг имконияти нақадар кенглигини ва улар жўрлигида яхлит ансамбль яратиш,

нафақат ўзбек миллий куйларини, балки жаҳон халқларининг мусиқасини ҳам маҳорат билан ижро этиш мумкинлигини исботлади.

У 1999 йилда илк бор "Аббос" гуруҳини ташкил этди. "Норин-норин", "Дилхирож", "Наврўз", "Ўзбегимнинг доираси" куйларидан ташқари, "Дунё овози", "Попурри" ҳамда Майкл Жексон қўшиқларига басталанган куйларни миллий мусиқага мослаб доирада қочиримлар, резлар, тескари зарб усулидаги янги ижролари билан ўзбек доира санъатида бурилиш ясади десак, муболаға бўлмайди. Бундай топилма ва янгиликдан санъат аҳли қувонди, албатта. Очиғини айтиш керак, кейинги ташкил этилган аксарият гуруҳлар ташқи қиёфага, ялтур-юлтур кийим, либос каби масалаларга эътибор қаратишди, аммо ўзлари биронта мустақил, профессионал даражадаги мусиқий асар ярата олишмади.

Тўғри, яратилган ижод намунаси халқ мулки ҳисобланади. Аммо янги гуруҳлар фойдаланаётган куйнинг мулк эгасини муаллифлик ҳуқуқини ҳурмат қилиш, эътироф этиши айтиш мардлик бўларди.

Созанданинг меҳнатлари давлатимиз томонидан муносиб тақдирланди. Унга 2001 йилда Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист унвони берилди.

2003 йилда Таиландда ўтказилган мусиқа фестивалида ўзбекистонлик санъаткорлар билан бирга "Аббос" гуруҳи ҳам иштирок этди. Бу фестивалда Америкадан келган ижрочилар ҳам бор эди. Улар ансамбль созандаларининг маҳоратига, истеъдодига, санъатига қўйил қўлиб, ижодий ҳамкорлик қилиш таклифини билди-

ришди. Шундай қилиб, Аббос Қосимов машҳур ҳинд табла созининг уста ижрочиси Зекир Хусайн билан ҳамкорлик фаолиятини бошлади. Америкада конги-бонги сози ижрочиси Жавани Хидого, барабан усталари Терри Бозио ва Стив Смисс ҳамда созандалар Умар Сосо, Хумоюн Шаҳи билан басма-бас саҳнада миллий куйлар чалди. Айниқса, Зекир Хусайн Аббос Қосимовнинг санъатига ишқи тушди ва уни ўзи билан концерт дастурларида олиб юрди. Ҳали ҳам икки истеъдод соҳиби бирга ижод қилиб келади.

Маълумки, бир вақтлар Англиянинг Альберт Холл концерт залида хассос санъаткор Уста Олим Комилов концерт бериб, Англия қироличаси Елизаветтани хайратга солганди. Қиролича доира сози устасининг бармоқларидан нусха олиб, гипс қилдириб, Англия музейида сақлашни буюрганди ўшанда. Ана шу муҳташам 6 минг кишилик санъат саройида, ўзбек санъаткорлари орасида, Уста Олим Комиловдан кейин Аббос Қосимов мусиқий қиёш қилишга муваффақ бўлди.

2006 йилда Сан Францискода бўлиб ўтган урма асбоб ва ракс фестивалида америкалик Тара (Ўзбек миллий рақслари ижрочиси) билан "Йилнинг энг зўр урма асбоб устаси ва раққосаси" номинациясига сазовор бўлишди ва 1-ўринни эгаллашди.

Ха, ўзбек санъатини дунёга ёйишда Аббос Қосимовнинг хизматлари катта. У 2007 йили Тайвандаги концертида Хитой сим-

фоник оркестри билан "Норин-норин", "Дилхирож", 2015 йилда Дубайда Хон Конг оркестри билан "Наврўз", "Дилхирож" куйларини ижро этди.

Мазкур йилда эса Швейцариянинг Женева, Португалиянинг Лиссабон, Туркиянинг Истанбул шаҳарларида ҳам концерт дастурларини намойиш этишга муваффақ бўлди.

Аббос Қосимов миллий ифтихоримиз бўлган мумтоз куйларимизни қойилмақом ижро этиб, эл назарига тушган санъаткор. Ўзбек мусиқасининг жозибасини дунё концерт залларида баралла таратиб келаяпти. Ҳар гал дунё саҳнасига чиққанида бошида дўппи, қўлида миллат байроғи ва албатта, доира созини кўтарганча миллий оҳанглари мароқ билан ижро этиш унинг одатига айланган.

Матлуба ТЕМУР қизи,
санъатшунос журналист.

» Тафаккур

Одамларнинг марди келажакдаги ишлардан қўрқмайди, баркамоллик ҳосил қилишдан четланган киши одамларнинг энг қўрқоридир.

Абу Али ибн СИНО.

Қуёш нурларини беркитиб бўлмаганидек, ҳақиқатнинг чироғини ҳам сўндириб бўлмайди.

Маҳмуд аз-ЗАМАХШАРИЙ.

Хорлик истасанг, хиёнатчи бўл.

Абу Мансур МОТУРИДИЙ.

Дунёда илмдан бошқа нажот йўқ ва бўлмағай.

Имом ал-БУХОРИЙ.

Дунёга ақл кўзи билан боққан одамга дунё ҳам ҳиммат қилади.

Ҳаким ат-ТЕРМИЗИЙ.

Дўстлар фикридан ва душманлар макридан бепарволик жоиз эмас ва бу надоматдан ўзга натижа бермас.

Алишер НАВОИЙ.

Бугунги кунда жамиятимизнинг юзини қора қилувчи пасткашлар, ёмонлар, бебошлар, ўғрилар... кеча тарбияларига эътибор берилмаган болалардир.

Абдулло АВЛОНИЙ.

Устоз ва муаллимлар ҳурматини ўрнига қўйганлар бу дунёда ҳам, охирабда ҳам саодат топади.

Ҳусайин Вонз-КОШИФИЙ.

» Мерос

Ер юзининг сайқали — Самарқанд не-не улуг зотлар, пиру комиллар, олиму фузалолари, дунёга машҳур Регистон ансамбли, табаррук обидалару оналар қалби тафтида қизарган нони билан машҳур десангиз, минг чандон ҳақсиз. Аммо бу ҳали ҳаммаси эмас! Негаки, бу ўлка ипак матолари, шойи рўмоллари, халқ ҳунармандчилиги билан азалдан элларга дoston бўлган. Мафтункор гўшанинг яна бир қимматбаҳо ашёси — ҳарир қоғозини, яъни Самарқанд қоғозини эътироф этмасликнинг иложи йўқ.

“Оламда яхши қоғаз Самарқанддин чиқар...”

ёки икки асрдан сўнг қайта тикланган кашфиёт

Бугун Самарқанд яқинидаги Кони-гил қишлоғининг довуғини дунё биллади. Табиати ҳушманзар, ҳавоси тоза ушбу маконда энг қадимий усулда тайёрланган ўта сифатли, "султон қоғози" таърифини олган — қоғоз ишлаб чиқарилмоқда. Ушбу жараёни ўз кўзи билан кўришни орзулаганлар учун эшикларни ҳаммаша очик, "Кони-гил мерос" оилавий корхонасига ташриф буюрадиган сайёҳлар қадами қишин-ёзин узилмайди. Энг қизиги, ҳар бир келган сайёҳ ёки меҳмон қоғоз ишлаб чиқариш жараёнини кузатиш билан бирга бевосита ўзи ҳам иштирок этади. Биз ҳам мақталган қоғозни хомашёсидан тайёр маҳсулотга айлантириш онларига гувоҳ бўлиш мақсадида оилавий корхонага ташриф буюрдик.

— Жаҳоннинг кўплад давлатларида қадимдан қоғоз тайёрлаш технологияси бўлган. Мисрда папирусдан тайёрланган қоғозлар, шарқда хитой ва япон қоғозлари бунга мисол бўла олади. Самарқанд ипак қоғози эса ўзининг умрбоқийлиги, силлиқлиги, ҳар икки томонига ҳам ёзиш мумкин бўлганлиги, сувда ивимаслиги билан шухрат қозонган. Самарқанд қоғозидан айти пайта дунёнинг турли давлатларидаги ҳаттолар ва мусаввирлар фойдаланишмоқда. Айниқса, нодир қадимий кўпёзмаларнинг айнан Самарқанд қоғозидан кўчирилаётгани бизни қувонтиради, — дейди "Кони-гил мерос" оилавий корхонаси раҳбари Зариф Мухторов.

— Самарқанд қоғози бошқа қоғозларга нисбатан узоқ сақланар экан...

— Балх тути дарахти толасидан тайёрланган ушбу қоғозни бемалол бир неча аср сақлаш мумкин. Силлиқлигидан араб ёзувини ёзиш қулай. Хабарингиз бор, ўрта асрларда Самарқандда қоғозсозлик кенг равақ топди. Тадбиркор аждодларимиз ўз маҳсулотларини нафақат қўшни давлатлар, балки Буюк ипак йўли орқали Европа бозорларига олиб чиқишди. Табиийки, ушбу жараён натижасида жаҳон олимлари, ёзувчи ҳамда шoirлар, котибу нақошлар юртимизда тайёрланган юқори сифатли қоғозлардан фойдалана бошлашди. Самарқанд қоғозининг таърифи ҳақида буюк санъаткор ҳатто Султон Али Машҳадий шундай ёзиб қолдирган: "Хар қанча синасанг ҳам Хитой қоғозидан яхшиси йўқ. Аммо Самарқанд қоғози бебаҳодир. Агар сен ақли одам бўлсанг, ундан воз кечма, ундаги ёзув раво ва гўзал бўлади. У оддий бўладими, "султоний" бўладими, яхшисини олишга ҳаракат қил". Заҳириддин Муҳаммад Бобур эса "Бобурнома" асарида "Оламда яхши қоғаз Самарқанддин чиқар, Жувози қоғозлар суйи таомом Кони-гилдин келадур. Кони-гил Сийёб ёқасидадурким, бу қора сувни Обираҳмат ҳам дерлар", дея юксак эътироф этади. Бу ўша замонларда ҳам Самарқанддан чиқадиган қоғознинг қадри баланд эканлигига ишоради.

— Бир неча асрдан бери ишлаб

чиқарилиши тўхтаб қолган Самарқанд қоғозини тиклаш фикри сизда қачон пайдо бўлди, бунга амалга ошириш жараёни ҳақида гапирсангиз?..

— 1994 йилда ЮНЕСКО ташаббуси билан Бухорода ўтган халқаро конференцияда илк бор Самарқанд қоғози ҳақида гап борди. Мутахассислар Самарқандда қоғоз ишлаб чиқарилмаётганига қарийб икки аср бўлганини таъкидлашди. Икки асрдан бери нахотки ҳеч ким шу ҳунарни бошидан тутмади, деб узоқ ўйладим. Қадимий китобларни титиб маълумот қидирдим. Самарқанд қоғозини ишлаб чиқариш технологиясини тиклаш бўйича уйимда бир неча бор тажриба ўтказдим. Излаган имкон топар деганларидек, ниятот бу ишни эпладим.

— Дарахдан қоғоз хомашёси олиш жараёнигача бўлган кетма-кетликни ошкор эта оласизми?

— Албатта. Бир йиллик тут новдалари кесилади, улар сувда 4 кун иви-тилади. Кейин пўстлогини новдалардан ажратилади. Ажратилган пўстлогининг қобиғи пичоқда шилинади. Ички қисми 4 соат давомида қайнатилади. Пўстлогини юмшоқлашди. Сўнгра у сувда ювилиб, тегирмонда 8-10 соат мобилида янчилади. Янчилган масса сувга солинади ва кўзгалганда титилиб кетади. Элаксимон формада у титиб олинади. Тут пўстлогидига тола-лар бири биригига устига ётиб, тўқима ҳосил қилади. Уни сўнгги сув томчиларидан сириктириш учун пресс остига қўйилади. Ҳали нам қоғоз та-

та сирт ёки дераза ойнасига ёпиштириб, қуритилади. Сўнгра 2-3 соат давомида агат тоши, денгиз чиганоғи, қорамол шохии каби воситалар ёрдамида қоғознинг ҳар икки тарафи ҳафсала билан силлиқланади. Мана шу жараёнлар пухталиқ билан бажарилса, қимматбаҳо ипакдек майин ва чидамли қоғоз пайдо бўлади.

— Бу ишни бошлашингизда сизга кимлар яқиндан кўмак берди?

— 1995 йилдан 2002 йилга қадар ўтказилган синов-тажрибалардан сўнг менга Кони-гил қишлоғининг Сийёб анҳори оқиб ўтадиган энг сўлим гўшасидан давлатимиз ер ажратди. ЮНЕСКО ва Япониянинг «JEICA» халқаро агентлиги кўмағида «Кони-гил мерос» қоғоз ишлаб чиқариш ҳунармандчилиқ марказига асос солдим. Ҳозирги кунга қадар мазкур марказда Ўрта Осиё ҳудудларида кенг тарқалган, меваси истеъмолга яроқли бўлган, аҳоли орасида «балх тути» деб аталадиган тут нави пўстлогидан турли хилдаги Самарқанд қоғозларини ишлаб чиқаряпмиз.

— Ўрта асрларда қоғознинг Самарқандда ишлаб чиқарилиши маданиятнинг ривожланишига ҳам туртки бўлганини тарихчилар ўз асарларида маълум қилган. Унинг қиймати замонавий асрда қандай аҳволда?

— Қоғознинг Буюк ипак йўли орқали Европа бозорига етказиб берилиши жаҳон миқёсида илм-фаннинг, техника ва технология тараққиётининг тез суруятлар билан ривожланишига замин яратди. Самарқанд қоғози кашфиёти натижасида дунё наشريётчилиги шаклланди ҳамда равақ топди. Илгари бир китобни тайёрлаш учун юзлаб хайвон терисидан не-не машаққатлар билан саҳифалар тайёрланган бўлса, кейинчалик Самарқанд қоғози асосида соҳанинг осон ва қулай технологияси кашф этилди. Бизнинг қоғоз бугунги кунда ҳам жаҳоннинг энг сифатли қоғозлари сирасига қиради. Ушбу маҳсулотнинг турли хил навлари VIII асрдан XIX асрга қадар нафақат Ўрта Осиё ва Яқин Шарқда,

балки Европанинг кўпгина давлатларида машҳур бўлган. Шарқ оламида Самарқанд қоғозлари Миср қоғози каби кенг омма томонидан фойдаланила бошлади. Бунга айниқса, IX-X асрларга келиб, кўпгина форс ва араб тилидаги асарлар ва қадимий қўлёзмалар айнан Самарқанд қоғозига ёзилиши яққол мисол бўла олади.

Яна бир бор таъкидлашим мумкин, бугунги кунда ҳам бу қоғознинг қиймати пасаймаган. Ҳар кун турли давлатлардан келган сайёҳлар қоғоздан харид қилишади. Қолаверса, Япония ва Кореядан мунтазам олиб кетадиган харидорлар ҳам бор. Самарқанд қоғози ноёб маҳсулот сифатида ҳозирги кунда нафақат ўзбекистонлик миниатюрочи расом ва каллиграфлар учун қўл келмоқда, балки ундан мамлакатимиздаги ва хатто Япониядаги қадимий ёзма битиклар ва нодир асарларни қайта таъмирлашда кенг фойдаланилмоқда.

Феруза РАХИМОВА,
"Hurriyat" мухбири.

HURRIYAT
MILLIY GAZETE

Муассис:
Ўзбекистон
Журналистлари
ижодий уюшмаси

Бош муҳаррир
Абдурашул ЖУМАҚУЛОВ

Газета 2007 йил 3 январда Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 0080 — рақам билан рўйхатга олинган.
Ҳажми 4 босма табоқ. Бичими — А-2.
Баҳоси келишилган нархда

Тахриратга келган хатлар доимий эътиборимизда бўлади. Мақтубларингизни кутамиз.

Адади: 4010
Буюртма — V-3751
1 2 3 4 5

Телефон: (0-371) 244-32-68, 244-32-91
Тел-факс: (0-371) 244-32-80
Реклама ва маркетинг бўлими:
(0-371) 244-32-88

Тошпириш вақти — 20⁰⁰
Тошпирилди — 20³⁰

Обуна индекси:
якка обуначилар ва
ташқилотлар учун —
233

Манзил: 100129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.
Elektron manzil: gazhurriyat@mail.ru; info@uzhurriyat.uz

Газета тахририят компьютер марказида териди ва дизайнер А.Содиқов томонидан саҳифаланди.

Навбатчи: Ҳ.Файзинова. **Мусахҳас:** Ш.Убайдуллаева.

"O'zbekiston" НМИУ босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.